ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«*Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε*».

Ἔτος 60ον. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 1924. Ἀριθ. 1.

Πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς».

Νέον ἔτος πάλιν ἀνατέλλει ἐφ᾽ ἡμᾶς πλῆρες ἐλπίδων καὶ εὐκαιριῶν. Ἓν ἀκόμη ἔτος ἔκλεισεν ὄπισθέν μας, πλῆρες γεγονότων εὐτυχῶν ἢ λυπηρῶν, καὶ ἐσφραγίσθη μέχρι τῆς μεγάλης ἡμέρας, καθ᾽ ἣν θὰ ἀνοιχθῶσι τὰ βιβλία ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ! Καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς οἰκογένεια καὶ ὡς κοινωνία καὶ ὡς ἔθνος διήλθομεν κατὰ τὸ λῆξαν δωδεκάμηνον διὰ δοκιμασιῶν, θλίψεων, πόνων, ἀγώνων· Τοῦτο εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη μοῖρα, καὶ ἂς μὴ δυσφορῶμεν δι᾽ αὐτά, ἀλλ᾽ ἂς φερώμεθα δι᾽ αὐτῶν πρὸς τὴν τελειότητα, ὡς ὁ χρυσὸς διὰ μέσου τοῦ πυρός. Ἂς μὴ λησμονῶμεν συγχρόνως καὶ τὰς πολλὰς εὐλογίας, ἃς ἀπηλαύσαμεν παρὰ τοῦ Κυρίου, ἀφοῦ «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων», καὶ ἂς ἤμεθα πρὸς Αὐτὸν εὐγνώμονες. Αὕτη δὲ ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ πεῖρα ἐκ τῶν σφαλμάτων καὶ ὀλισθημάτων τοῦ παρελθόντος ἂς μᾶς τονώσῃ καὶ ἂς μᾶς φέρῃ εἰς τὸ Νέον Ἔτος μὲ νέας δυνάμεις, νέαν γνῶσιν, νέον φρόνημα, νέαν πίστιν, νέαν ἐλπίδα.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἀστέρος» εὐχαριστεῖ τοὺς ἀγαπητοὺς συνδρομητὰς διὰ τὴν ὑποστήριξιν αὐτῶν, διὰ τὰς πολλὰς καὶ ἐνθαρρυντικὰς αὐτῶν ἐπιστολάς, διὰ τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ ἔδειξαν. Ζητεῖ συγγνώμην διὰ πᾶσαν ἔλλειψιν ἢ ἀταξίαν, ἥτις τυχὸν παρουσιάσθη εἰς τὴν σύνταξιν ἢ διεκπεραίωσιν τοῦ περιοδικοῦ· ὑπόσχεται νὰ καταβάλῃ κατὰ τὸ νέον ἔτος πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν, ὅπως τὸ μικρὸν τοῦτο θρησκευτικὸν φύλλον καταστῇ ὠφελιμώτερον καὶ ἀγαπητότερον· καὶ εὔχεται ὁλοψύχως πρὸς τοὺς συνδρομητὰς αὐτοῦ, ὅπως τὸ ἔτος 1924 φέρῃ εἰς αὐτοὺς πᾶσαν εὐτυχίαν ἐπίγειον καὶ εὐλογίαν ἐπουράνιον!

Ἡ Διεύθυνσις.

— Παρ᾽ ὅλην τὴν συνεχιζομένην ἀνατίμησιν τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἡμερομισθίων, δὲν ἠθελήσαμεν ἐφέτος νὰ αὐξήσωμεν τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τοῦ «Ἀστέρος», διὰ νὰ μείνῃ τὸ φύλλον μας προσιτὸν εἰς κάθε βαλάντιον. Ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης διατηρήσεως τῆς παλαιᾶς συνδρομῆς ζημία μας δύναται νὰ ἀποτραπῇ μόνον διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν — ἐὰν λ. χ. ἕκαστος τῶν ὑπαρχόντων συνδρομητῶν φροντίσῃ νὰ ἐγγράψῃ ἄλλον ἕνα, νέον συνδρομητὴν εἰς τὸν «Ἀστέρα».

ΛΗΘΗ—ΕΠΕΚΤΑΣΙΣ

«Τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος».
Πρὸς Φιλιππ. γ΄. 14.

Τὸ Νέον Ἔτος, ὁ σπουδαῖος οὗτος σταθμός, φέρει ἐνώπιον ἡμῶν σοβαρὰ ζητήματα, σχετιζόμενα ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν μὲ τὴν ζωὴν τοῦ παρελθόντος καὶ εἰδικώτερον μὲ τὴν ζωὴν τοῦ λήξαντος ἤδη ἔτος, καὶ ἀφ᾽ ἑτέρου μὲ τὰς προβλέψεις τοῦ μέλλοντος.

Εἶναι τόσον δύσκολον πρᾶγμα νὰ ζῇ κανείς, ὥστε δὲν εἶναι τίποτε τὸ ἔκτακτον νὰ βλέπῃ τις μερικὰ ἀνθρώπινα ναυάγια νὰ τερματίζουν τὴν ζωήν των βιαίως, διότι δὲν ἔχουν κανὲν στήριγμα εἰς τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ τοῖς δώσῃ ὀλίγην παρηγορίαν, ὀλίγην ἐνθάρρυνσιν, ὀλίγην ἐλπίδα ὅπως ἀντιμετωπίσουν τὰς ἐκδάσεις τῆς ζωῆς εἰς τὸ μέλλον. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ἐὰν δὲν ᾐσθάνοντο τὰς δυνάμεις των ἐκλειπούσας, ἐὰν δὲν ἔβλεπον τὴν δυστυχίαν τῆς ζωῆς, θὰ ἐξηκολούθουν νὰ ζοῦν· ζητοῦντες δὲ πάντοτε τὰ εὔκολα, προτιμοῦν τὸν θάνατον ἀντὶ τῆς ζωῆς καὶ τερματίζουν τὸν βίον των ἀδόξως. Ἀλλ᾽ ἡ προτίμησις τῶν εὐκολιῶν εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀδυνάτων χαρακτήρων. Διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν πεπροικισμένον μὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ καὶ διανοητικὰ χαρίσματα, ὁ πρὸ αὐτοῦ διανοιγόμενος δρόμος εἶναι εὐθύς· ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ τὰ δύσκολα, ἀφοῦ ἔχει, ἐκτὸς τῶν φυσικῶν χαρισμάτων, καὶ ἓν ἄλλο μέγα κεφάλαιον δυνάμεως—τὸν Σωτῆρά του Ἰησοῦν Χριστόν, ὅστις ὑπόσχεται συνεχῶς ἐν τῷ λόγῳ Του ὅτι δὲν θέλει ἀφήσει οὐδὲ θέλει ἐγκαταλείψει τοὺς ἐμπιστευθέντας εἰς Αὐτόν.

Πῶς ὅμως εἶναι δυνατὸν ὁ ἀπογοητευμένος ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ ἐλπίδας βελτιώσεως ἢ ἐπανορθώσεως τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν τὸ ὑλικὸν τοῦ παρελθόντος;

Ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν προτίθεται νὰ μᾶς λύσῃ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅστις μὲ τὴν ἰδιάζουσαν εἰς αὐτὸν βαθύνοιαν, ἐκθέτει ἐν ὅλῃ του τῇ ἁπλότητι τὸ μόνον ἐνδεδειγμένον μέσον, ἐξ οὗ δύναταί τις μετὰ πεποιθήσεως νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μέλλοντος.

I. Τὸ φάρμακον τοῦ Παύλου.

Δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς τί εἶχεν ὑπ᾽ ὄψει του ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἔγραφε πρὸς τοὺς Φιλιππησίους: «Ἓν πράττω· τὰ μὲν ὀπίσω λησμονῶν, πρὸς δὲ τὰ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, τρέχω πρὸς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως». Δὲν γνωρίζομεν τί ἤθελεν ὡρισμένως νὰ λησμονήσῃ ὁ Παῦλος. Γνωρίζομεν ὅμως ὅτι εἶχε **κάτι τι**—ἓν ἢ πολλά, τὰ ὁποῖα ἤθελε νὰ λησμονήσῃ, νὰ θάψῃ, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐνοχλοῦν διὰ τῆς ὀχληρᾶς παρουσίας των. Διότι βεβαίως τὸ νὰ θέλῃ κανεὶς νὰ λησμονήσῃ τι, σημαίνει ὅτι τῷ προξενεῖ ἐνόχλησιν, πόνον, θλῖψιν, λύπην. Καὶ ἂν μὲν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἤθελε νὰ λησμονήσῃ ὁ Παῦλος, ἀνήγετο εἰς πράγματα ἔχοντα ἄμεσον σχέσιν πρὸς

τὴν ἀτομικήν του ζωήν, τόσῳ τὸ λυπηρότερον διὰ τὸν Παῦλον, ὅστις παρ' ὅλην τὴν μακρὰν Χριστιανικὴν ζωὴν καὶ πεῖράν του, δὲν κατώρθωνε νὰ ἀπαλλαγῇ τελείως τῶν ἐνοχλήσεων τούτων τοῦ παρελθόντος, καὶ ἐζήτει νὰ θέσῃ τέρμα εἰς αὐτὰς διὰ τῆς λήθης καὶ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως πρὸς τὰ μέλλοντα.

Ἐὰν δὲ ἠννόει πρόσωπα ἄλλα, ἐνοχλήσαντα ἢ δυσαρεστήσαντα αὐτὸν ἄλλοτε, τότε διὰ τῆς προσπαθείας τοῦ νὰ τὰ λησμονήσῃ, μᾶς δίδει τὸ μεγαλείτερον καὶ ἀσφαλέστερον παράδειγμα καὶ μέσον, δι' οὗ δυνάμεθα ἐν τῷ μέσῳ τῶν συγχύσεων νὰ ἀνοίξωμεν ἀσφαλῶς τὸν δρόμον μας, ἀτενίζοντες εἰς Ἐκεῖνον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον παύουν αἱ ἐνοχλήσεις καὶ αἱ δυσαρέσκειαι καὶ ἀρχίζει ἡ ζωὴ τῆς θυσίας, τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς χρησιμότητος. Ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων περιστάσεων εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ Παῦλος ἤθελε νὰ λησμονήσῃ, ἀνεφέροντο καὶ πρὸς τὸ ἄτομόν του καὶ πρὸς ἄλλα πρόσωπα καὶ πράγματα. Τὸ ζήτημα ὅμως δὲν εἶναι τί εἶχεν ὁ Παῦλος καὶ μὲ ποίους εἶχεν, ὅ,τι εἶχε, νὰ λησμονήσῃ. Τὸ προέχον δι' ἡμᾶς σημεῖον εἶναι (α) ὅτι ἤθελε νὰ λησμονήσῃ τὰ παρελθόντα, (β) ὅτι αὐτὸν τὸν τρόπον ἐθεώρει ὡς τὸν ἀσφαλέστερον καὶ μᾶλλον ἁρμόζοντα εἰς πάντα Χριστιανόν, καὶ (γ) ὅτι μόνον ἀπηλλαγμένος τῶν ἐνοχλητικῶν ἀναμνήσεων τοῦ παρελθόντος ἠδύνατο νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὸ ἄγνωστον μέλλον, μὲ περισσοτέραν βεβαιότητα ἐπιτυχίας· τἀνάπαλιν δὲ ἡ ἐπείγουσα ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὰ μέλλοντα δὲν τῷ ἐπέτρεπε νὰ κατατρίβῃ τὸν πολύτιμον χρόνον του εἰς πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν τὸν ἠνώχλουν, ἀνῆκον εἰς τὸ παρελθόν, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ μέλλον καὶ ζῶντες διὰ τὸ μέλλον, δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν.

Τοῦτο εἶναι τὸ μυστικὸν πάσης ἐπιτυχίας, πάσης προόδου κοινωνικῆς, ἐπιστημονικῆς, θρησκευτικῆς, πνευματικῆς. Τὰ μεγάλα πνεύματα, ὅπως ὁ Παῦλος, δὲν ἐπαναπαύονται εἰς τὰ ἐπιτελεσθέντα ἢ ἐπιτευχθέντα, ἀλλὰ τείνουν διαρκῶς, συνεχῶς, ἀδιακόπως πρὸς τὰ ἐμπρὸς—πρὸς τὰ νέα πράγματα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ κατορθωθοῦν εἰς τὸ μέλλον.

Καλεῖ δὲ ὁ Παῦλος ὅλους ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι ὑποκείμεθα εἰς τὰς αὐτὰς δυσκολίας, ἐνοχλήσεις, περιστάσεις καὶ συνθήκας τῆς ζωῆς, νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν αὐτὴν θεραπείαν, τὸ αὐτὸ φάρμακον, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὁ ἴδιος. Ἂς τὸ χρησιμοποιήσωμεν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἀφίνοντες μίαν ὡρισμένην περίοδον τοῦ παρελθόντος, εἰσερχόμεθα εἰς μίαν ἄλλην ἀγνώστου διαρκείας περίοδον τοῦ μέλλοντος· διότι δὲν γνωρίζομεν κατὰ ποῖον αὐτῆς σημεῖον θὰ κληθῶμεν νὰ λογοδοτήσωμεν διὰ τὴν χρῆσιν τῶν νέων εὐκαιριῶν μας.

II. *Ἐκεῖνοι, δι' οὓς προορίζεται τὸ φάρμακον.*

Εἶναι ἀλήθεια ἀναμφισβήτητος ὅτι κάθε φάρμακον δὲν εἶναι διὰ πᾶσαν ἀσθένειαν· ἕκαστον φάρμακον δίδεται ἀναλόγως τῆς κράσεως ἑκάστου ἀσθενοῦς.

Εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν τὸ φάρμακον, τὸ ὁποῖον προτείνει ὁ Ἀπόστολος

Παῦλος, ἐφαρμόζεται εἰς μίαν ὡρισμένην τάξιν ἀνθρώπων. Ἡ τάξις αὕτη εἶναι ἡ τάξις τῶν **τελείων**. Καὶ ἐπειδὴ γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως «τέλειος» κατὰ δύο σημασίας: (α) τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι ***ἔφθασαν εἰς τὴν τελειότητα***, καὶ (β) τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται ***εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τελειότητος***, ἤτοι τὴν ὁδηγοῦσαν πρὸς τὴν τελειότητα, εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίσωμεν ἀκριβῶς πρὸς ποίαν ἐκ τῶν δύο τούτων τελειοτήτων ἀναφέρεται ὁ Παῦλος. Πάντως φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ τῆς δευτέρας σημασίας· διότι οἱ κατὰ τὴν πρώτην ἐκδοχὴν φθάσαντες εἰς τὴν τελειότητα, ἂν τοῦτο ἦναι δυνατὸν ἐπὶ τῆς γῆς (πρᾶγμα λίαν ἀμφίβολον), δὲν ἔχουν καμμίαν ἀνάγκην περαιτέρω τελειότητος καὶ ἑπομένως οὔτε λήθης τοῦ παρελθόντος οὔτε ἐπεκτάσεως πρὸς τὰ ἔμπροσθεν.

Οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας ἢ τάξεως εἴμεθα πάντες οἱ φέροντες γνησίως τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Παύλου. Διὰ τοῦτο προσθέτει: «Ὅσοι λοιπὸν εἴμεθα τέλειοι, τοῦτο ἂς φρονῶμεν».

Τὸ φάρμακον τοῦ Παύλου ἀποκλείει τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κοσμικοῦ φρονήματος. Αὐτῶν τὰ ἰδεώδη καὶ αἱ προβλέψεις δὲν ἐξέρχονται ἔξω τῶν ὁρίων μιᾶς ζωῆς, ἡ ὁποία εἶνε συνυφασμένη μὲ τὰ πρόσκαιρα καὶ γήϊνα καὶ παροδικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα τοὺς ἀπορροφοῦν ὁλοκλήρως. Ἀλλὰ τοὺς ἀπορροφᾷ τόσον πολὺ καὶ ἡ ἁμαρτία, ὥστε δι' αὐτοὺς μία ἀνασκόπησις κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Νέου Ἔτους θὰ συνετέλει εἰς τὸ νὰ σκεφθοῦν πῶς θ' ἀπήλαυον πληρέστερον τὰ θέλγητρα τοῦ κόσμου, πῶς θὰ ἐχόρταινον περισσότερον τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς.

Ὁλόκληρον τὸ βάρος τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου εἶναι διὰ τοὺς Χριστιανούς, τοὺς ἀνθρώπους δηλαδή, οἱ ὁποῖοι συνεταύτισαν ἑαυτοὺς μὲ τὸν Χριστόν· τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐθεώρησαν καὶ θεωροῦσιν ἑαυτοὺς πάντοτε ἀναποσπάστως συνδεδεμένους μὲ τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν· ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ὄντες ὑγιεῖς, ὑγιέστατοι, συναισθάνονται τόσον περισσότερον τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος καὶ τῆς κοσμικότητος ὅσον ἐγγύτερον πρὸς τὸν Σωτῆρά των εὑρίσκονται. Ναί, ἡμεῖς, ἀναγνῶστα, οἵτινες θέλομεν νὰ ζήσωμεν κατὰ Χριστὸν καὶ συναντῶμεν εἰς πᾶν ἡμῶν βῆμα ἐμπόδια καὶ ἐκ μέρους ἡμῶν αὐτῶν προερχόμενα καὶ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων, τῶν πέριξ μας ἀνθρώπων, ἡμεῖς, ἀδελφέ μου, πρέπει νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὸ φάρμακον τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐπωφελῶς, ἡμεῖς πρέπει νὰ λησμονήσωμεν πᾶν τὸ κακόν, τὸ ἁμαρτωλόν, τὸ πονηρόν, τὸ ἐνοχλητικὸν καὶ νὰ ἐπεκταθῶμεν πρὸς τὰ ἐμπρός, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς ὑψηλότερον ἐπίπεδον πνευματικῆς ζωῆς, εἰς τὸ μέτρον τῆς ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

Μόνον οὕτω πως πολιτευόμενοι, λησμονοῦντες, ἐγκαταλείποντες, ἀφίνοντες ὀπίσω ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἐπεκτεινόμενοι πρὸς τὰ ἐμπρός, πρὸς τὸ μέλλον, θὰ εὐδοκιμήσωμεν πνευματικῶς, χρησιμοποιοῦμενοι ὁλοκλήρως διὰ τὸν Κύριον. Ἐμπρός, λοιπόν, καὶ ὁ Κύριος μεθ' ἡμῶν! Ἀμήν.

Π. Γ. Λογγινίδης

Η ΑΚΑΡΠΟΣ ΣΥΚΗ

«Εἶχέ τις συκὴν πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ· καὶ ἦλθε ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ δὲν εὗρε. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ δὲν εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· διὰ τί καταργεῖ καὶ τὴν γῆν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει πρὸς αὐτόν, Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κοπρίαν· καὶ ἐὰν μὲν κάμῃ καρπόν, καλῶς· εἰ δὲ μή, θέλεις ἐκκόψει αὐτὴν μετὰ ταῦτα» (Λουκ. ιγ'.β—9)·

Ἐὰν πρέπῃ πάντοτε νὰ ἐξετάζωμεν τὸ ποιὸν καὶ τὴν χρησιμότητα τῆς ζωῆς μας, ὀφείλομεν πολὺ μᾶλλον νὰ πράξωμεν τοῦτο κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑκάστου νέου ἔτους, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσερχόμεθα. Ὁ Θεὸς ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς ζωὴν γόνιμον εἰς ἔργα εὐσεβείας, δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης. Τοῦτο ποτὲ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν. Ἡ ἄκαρπος ζωὴ δὲν ἔχει κανένα λόγον ὑπάρξεως. Ἂν πολλοὶ ἄνθρωποι, παρ' ὅλην τὴν ἀκαρπίαν των, ὑπάρχουν καὶ εὐημεροῦν εἰς τὸν κόσμον, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν μακροθυμίαν καὶ εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀναβάλλει τὸν χρόνον τῆς ἐπισκέψεώς Του, διὰ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς αὐτοὺς νὰ διορθωθοῦν καὶ νὰ ἑτοιμασθοῦν.

*«**Ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος!**» Ἡ φρᾶσις αὕτη σημαίνει ὅτι προηγήθησαν καὶ ἄλλα ἔτη χάριτος. Δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος ἦλθε ζητῶν εἰς μάτην καρπὸν ἀπὸ τὴν συκῆν του. «Ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ δὲν εὑρίσκω» (ἐδαφ. 7). Πόσοι ἐκ τῶν Χριστιανῶν διῆλθον τὰ χρυσᾶ ἔτη τῆς νεότητός των, χωρὶς νὰ φέρουν καρπὸν εἰς τὸν Θεόν! Πόσοι ἄλλοι, καὶ ἄνδρες γενόμενοι, ἀπεδείχθησαν ἄκαρποι εἰς ἔργα δικαιοσύνης, εὐσεβείας καὶ ἀγάπης! Πόσοι ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ ζοῦν ζωὴν ἄκαρπον καὶ ἄγονον! Εἰς ὅλους μας ὁ Θεός, ὅστις μᾶς δίδει αὐτὸ τὸ ἔτος, ἔχει δώσει πολλὰ ἄλλα ἔτη χάριτος· ἐπὶ πολλὰ ἕως τώρα ἔτη γευόμεθα τὰ ἀγαθὰ τῆς μακροθυμίας, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀγαθότητός Του. Πῶς τὰ διήλθομεν; ποίους καρποὺς ἐφέραμεν;*

*«**Ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος!**» Πόσον ἔλεος ὑπάρχει εἰς τὴν φρᾶσιν ταύτην! πόση μακροθυμία, πόση ἀνοχή, πόση ὑπομονή! ὁποία χάρις γίνεται εἰς ἡμᾶς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν προσθήκην ἑνὸς ἀκόμη ἔτους! Ἑκάστην προσθήκην ἡμερῶν, ἑβδομάδων, μηνῶν, ἐτῶν πρέπει νὰ θεωρῶμεν ὡς νέον δῶρον τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς, ὡς νέαν ἔνδειξιν τῆς εὐνοίας Του καὶ τῆς ἀγάπης Του, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν μὲ εὐγνωμοσύνην, ἀλλὰ καὶ μὲ σύνεσιν. Ἐὰν ὁ Θεὸς μᾶς δίδῃ καὶ ἄλλο ἔτος, μᾶς τὸ δίδει διὰ νὰ καρποφορήσωμεν· μᾶς τὸ δίδει μὲ τὴν προσδοκίαν ὅτι θὰ κάμωμεν καλητέραν αὐτοῦ χρῆσιν, ὅτι θὰ προσέξωμεν περισσότερον εἰς τὴν ζωήν μας, ὅτι θὰ αὐξηθῶμεν εἰς πᾶσαν χάριν καὶ ἀρετήν, καὶ ὅτι θὰ δοξάσωμεν περισσότερον τὸ ὄνομά Του.*

«**Ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος!**» Ὁ γεωργὸς δὲν ἐζήτησε παρὰ ἓν μόνον ἔτος ἀκόμη διὰ τὴν ἄκαρπον συκῆν· ἐὰν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν θὰ ἔφερε καρπόν, ἦτο προωρισμένη ἐπὶ τέλους νὰ κοπῇ, διότι εἰς μάτην κατήργει τὴν γῆν· εἰς μάτην κατέτρωγε τὸ πάχος τῆς γῆς. Ὑπάρχει λοιπὸν ὡρισμένος χρόνος χάριτος διὰ πάντα ἄνθρωπον· καὶ αὗται αἱ μεσιτεῖαι τοῦ Χριστοῦ ἔχουν ὅριον διὰ πάντα ἄνθρωπον, πέραν τοῦ ὁποίου δὲν χωροῦν· ὁ Χριστὸς δὲν δύναται νὰ λέγῃ πάντοτε δι᾽ ἕκαστον: «Ἄφες αὐτὸν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος». Ἐὰν δὲν φέρωμεν καρπόν, ἐπὶ τέλους ὁ Θεὸς θὰ σκεφθῇ ἄλλως πως περὶ ἡμῶν, διότι δὲν ἀρέσκεται νὰ κρατῶμεν ἀδρανῆ καὶ ἄχρηστα τὰ τάλαντα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐνεπιστεύθη, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον νὰ τὰ καταστρέφωμεν. Ἕκαστος λοιπὸν ὀφείλει νὰ κάμῃ τὴν σκέψιν: «Μήπως τὸ ἔτος τοῦτο ἦναι δι᾽ ἐμὲ τὸ τελευταῖον; ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦμαι καθ᾽ ὅλα ἕτοιμος· νὰ ἔχω κανονίσει τὰς μετὰ τοῦ Θεοῦ σχέσεις μου, καὶ νὰ ἦμαι καθ᾽ ὅλα πληροφορημένος περὶ τῆς αἰωνίας θέσεώς μου!» Πλὴν καὶ ἂν πρόκειται πολλὰ ἀκόμη ἔτη νὰ ζήσωμεν, τὴν σκέψιν ταύτην εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμωμεν· διότι ὅσον καὶ ἂν παραταθῇ ἡ ζωὴ ἡμῶν, μίαν ἡμέραν θὰ ἀπέλθωμεν ἐντεῦθεν.

Φίλε ἀναγνῶστα, χαρίζων εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ ἄλλο ἔτος, δεικνύει «τὸν πλοῦτον τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς μακροθυμίας». Ἂς μὴ καταφρονήσωμεν λοιπὸν τὴν εὐμένειάν Του ταύτην. Ἂς μὴ ἀρκεσθῶμεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς φύλλα μόνον καὶ αὐτὰ ξηρά· ἀλλ᾽ ἂς φέρωμεν τοὺς γλυκεῖς καρποὺς τῆς εὐσεβοῦς καὶ καθαρᾶς ζωῆς. Ἐὰν ἔχωμεν καὶ δείξωμεν ἀληθῆ διάθεσιν διὰ καρποφορίαν, ὁ Θεὸς **θὰ μᾶς βοηθήσῃ** νὰ τὸ ἐπιτύχωμεν.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΑΥΤΟΥ

Ὑπὸ Φιλίππου Μαύρου (Philip Mauro).

Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.

(συνέχεια)

ΙΑ'.

Ποῦ εἶσαι;

Ἐάν τις δεχθῇ τὴν Θείαν ἀλήθειαν εἰς τὴν καρδίαν του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πᾶς τις δύναται νὰ πράξῃ, ἐὰν θέλῃ, θὰ κατανοήσῃ σαφῶς τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ κόσμου, καὶ θὰ ἐννοήσῃ ἐκ τῆς φορᾶς τῶν ὑποθέσεων τούτων, ὡς καὶ ἐκ τῆς ὑποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς Γραφαῖς, τὸ τέλος πρὸς ὃ ὁ κόσμος μετὰ σπουδῆς φέρεται. Οὕτω δὲ θὰ θελήσῃ νὰ μάθῃ ἂν ὁ Θεὸς ἔχῃ θεραπείαν τινὰ τῆς καταστάσεως.

Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ γνῶσις τῆς ἐκ Θεοῦ θεραπείας δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς

μόνον δι᾽ ἀποκαλύψεως. Ὥστε πάλιν εὑρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ διλήμματος ὅτι ἐὰν ἡ Γραφὴ δὲν εἶναι ὁ γραπτὸς Λόγος τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔχομεν ἀποκάλυψιν, ἄρα οὔτε θεραπείαν. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ συνεχίσωμεν τὴν ἔρευναν ἡμῶν εἰμὴ ἐπὶ τῇ προϋποθέσει ὅτι ἡ Γραφὴ εἶναι ἀποκάλυψις ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ πλάσμα Ἰου, τὸν ἄνθρωπον. Ἐὰν ἡ Γραφὴ εἶναι ἀληθής, γνωρίζομεν ὅτι ὁ Θεὸς εὐθὺς μετὰ τὴν παρεκτροπὴν τοῦ ἀνθρώπου ἤρχισε νὰ ζητῇ τὴν ἀνόρθωσιν αὐτοῦ· ἡ δὲ ἀνάπτυξις τοῦ Θείου σχεδίου τῆς ἀπολυτρώσεως ἱκανοποιεῖ πληρέστατα τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγεγεννημένου ἀνθρώπου.

Αὐτοὶ οἱ πρῶτοι λόγοι Ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἡ ἁγία ἐντολὴ κατεπατήθη καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀγάπη ἐτέθη ἐν ἀμφιβόλῳ καὶ περιεφρονήθη, ἀποκαλύπτουσιν Αὐτὸν ὡς ἀναζητοῦντα τὸ πεπτωκὸς πλάσμα Ἰου. «Ποῦ εἶσαι ;» εἶναι ἡ ἐρωτησίς Ἰου· καὶ ἔκτοτε μέχρι σήμερον ἡ ἀπολύτρωσις τῶν ἀνθρώπων κηρύττεται ὡς ὁ σκοπὸς τοῦ Ἰεχωβᾶ, ἐκπληρούμενος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Αἰωνίου Υἱοῦ, ὅστις, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, «ἦλθεν ἵνα ζητήσῃ καὶ σώσῃ τὸ ἀπολωλός» (Λουκ. ιθ΄ 10). Ἦλθεν ὡσαύτως ἵνα καταστρέψῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου (Α΄ Ἰω. γ΄ 8)· καί, ἀφ᾽ οὗ ὁ ἄνθρωπος ἔμαθε τοὺς τρόπους του παρὰ τοῦ διαβόλου, δὲν ἐκπληττόμεθα ἀκούοντες ὅτι τοῦ Θεοῦ οἱ τρόποι εἶναι ὅλως διάφοροι: «Διότι αἱ βουλαί μου δὲν εἶναι βουλαὶ ὑμῶν, οὐδὲ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει Κύριος» (Ἡσ. νε΄ 8).

Διὰ τοῦτο μᾶς παραγγέλλει νὰ παύσωμεν ἀποβλέποντες εἰς ἑαυτούς, ἀλλὰ νὰ ἀποβλέπωμεν εἰς Αὐτὸν — «ἀποβλέποντες εἰς τὸν Ἰησοῦν, τὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως» (Ἑβρ. ιβ΄ 2), «νὰ κατανοήσωμεν τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν» (Ἑβρ. γ΄ 1), καὶ νὰ ἐνατενίζωμεν οὐχὶ εἰς τὰ βλεπόμενα, ἀλλ᾽ εἰς τὰ μὴ βλεπόμενα (Β΄ Κορ. δ΄ 18). Παραγγέλλει νὰ παύσωμεν ματαίως προσπαθοῦντες νὰ βελτιώσωμεν τὴν παλαιὰν ἡμῶν φύσιν, ἥτις δὲν δύναται νὰ καταστῇ κατάλληλος διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, οὖσα ἐκτάκτως διεφθαρμένη καὶ εἰς θάνατον καταδεδικασμένη, προσφέρει δὲ ἀντ᾽ αὐτῆς εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτὸν ***νέαν*** *φύσιν, «γεγεννημένην οὐχὶ ἐκ φθαρτοῦ σπέρματος ἀλλ᾽ ἀφθάρτου» (Α΄ Πέτρ. α΄ 23)· διότι, «ἐάν τις εἶναι ἐν Χριστῷ, εἶναι* ***νέον κτίσμα*** *» (Β΄ Κορ. ε΄ 11). Μᾶς παραγγέλλει νὰ παύσωμεν ματαίως ἀγωνιζόμενοι νὰ ἀναπληρώσωμεν τὰς ἰδίας ἡμῶν ἐλλείψεις καὶ καλύψωμεν ἑαυτοὺς διὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν δικαιοσύνης (Α΄ Κορ. α΄ 30). Θέλει ὅπως πάντες ἡμεῖς, ὡς πότε ὁ δοῦλος Αὐτοῦ Παῦλος, θεωρήσωμεν πάντα ὅσα ὁ κόσμος δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς ἡμᾶς ὡς σκύβαλα, ἵνα κερδήσωμεν τὸν Χριστὸν καὶ εὑρεθῶμεν ἐν Αὐτῷ μὴ ἔχοντες ἰδικήν μας δικαιοσύνην, ἀλλὰ τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως, ἵνα γνωρίσωμεν Αὐτόν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεώς Αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων Αὐτοῦ, συμμορφούμενοι μὲ τὸν θάνατον Αὐτοῦ (Φιλ. γ΄ 8—10).*

Ἑνὶ λόγῳ, τοῦ Θεοῦ τὸ θεραπευτικὸν μέσον διὰ τὴν καταστροφὴν τὴν ἐνεργηθεῖσαν διὰ τοῦ πρώτου Ἀδὰμ εἶναι ὁ Χριστός, ὁ ἔσχατος Ἀδάμ, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ πλάσει τοῦ ἀνθρώπου θέλουσιν ἐκτελεσθῇ, καὶ ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ εἶναι Ναί καὶ Ἀμὴν (Β΄ Κορ. α΄ 20).

Ὁ Θεὸς μᾶς βεβαιοῖ ὅτι ἀνέλαβεν αὐτοπροσώπως καὶ συνετέλεσε τὸ **ἔργον** *τῆς* **ἀπολυτρώσεως**, *καὶ ὅτι τὸ μέρος ἡμῶν εἶναι οὐχὶ νὰ ἐργασθῶμεν, ἀλλὰ νὰ* **πιστεύσωμεν** *καὶ δεχθῶμεν τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἔγεινε δι᾿ ἡμᾶς. Διότι ἡ δικαίωσις δίδεται «εἰς τὸν μὴ ἐργαζόμενον, πιστεύοντα δὲ εἰς τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ» (Ῥωμ. δ΄ 5)· ἢ, ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν ἀλλαχοῦ εἶπε: «Τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, νὰ πιστεύσητε εἰς τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος ἀπέστειλεν» (Ἰω. ϛ΄ 29). Ἡ πρώτη ἁμαρτία ἦτο ἀπιστία καὶ ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης. Ἡ Εὔα ἠπίστησε πρὸς τὸν Θεὸν* **ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.** *Διὰ τοῦτο τὸ νὰ πιστεύσῃ τις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ κεντρικὸν σημεῖον τῆς ἐπιστροφῆς του (Ῥωμ. ι΄ 10). Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ στραφῇ ἀπὸ καρδίας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὸν ἐσταυρωμένον καὶ ἀναστάντα Σωτῆρα. Οὐδὲν πλέον τούτου ἀπαιτεῖται διὰ τὴν σωτηρίαν· ἀλλὰ καὶ τίποτε ὀλιγώτερον δὲν εἶναι δεκτόν.*

Δυστυχῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοήσῃ τις ὅλα ταῦτα διανοητικῶς καὶ ὅμως νὰ μὴ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Δύναταί τις, ἐξετάζων τὴν κατάστασιν ἐν ἑαυτῷ καὶ πέριξ ἑαυτοῦ, νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐν τῇ Γενέσει διήγησις περιγράφει ἀληθῶς ἱστορικὸν γεγονός. Δύναται μάλιστα ἐκ τούτου νὰ πεισθῇ καὶ ὅτι αἱ Γραφαὶ εἶναι καθ᾿ ὁλοκληρίαν θεόπνευστοι, καὶ ὅμως νὰ μὴ ἔχῃ πραγματικὴν γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀνήκῃ ὅλως εἰς τὸν ἀπολλύμενον κόσμον· διότι ἡ σώζουσα πίστις εἶναι ἡ τῆς καρδίας. Πρέπει τις νὰ ἔλθῃ διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ εἰς συναίσθησιν ἁμαρτίας (τῆς ἁμαρτίας τῆς ἀπιστίας), καὶ νὰ ἀναγεννηθῇ δεχόμενος τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὸν Σωτῆρά του, ὡς τὴν μίαν καὶ μόνην ὁδὸν δι᾿ ἧς δύναταί τις νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Πατέρα.

Τὰ μέχρι τοῦδε γραφέντα δὲν ἐγράφησαν ἁπλῶς καὶ μόνον πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἱστορικοῦ χαρακτῆρος τοῦ τρίτου κεφαλαίου τῆς Γενέσεως. Τὸ νὰ πεισθῇ ἡ διάνοια τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου θὰ ἦναι πάντως ἀνωφελές, ἐὰν ἡ κατάπεισις δὲν χωρήσῃ παραιτέρω καὶ φθάσῃ **εἰς τὴν καρδίαν.** *Τὰ καλλίτερα καὶ πειστικώτερα ἀνθρώπινα ἐπιχειρήματα δὲν παρέχουσι βεβαιότητα εἰς τὴν διάνοιαν οὐδὲ εἰρήνην εἰς τὴν ψυχήν. Δύναταί τις νὰ πεισθῇ σήμερον διὰ διαφόρων ἐπιχειρημάτων νὰ ἀποδεχθῇ διανοητικῶς διδασκαλίαν τινά, καὶ νὰ ἀρχίσῃ αὔριον νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς ὅταν ἡ σειρὰ τῶν ἐπιχειρημάτων λησμονηθῇ. Μόνον ὁ Λόγος τοῦ Ζῶντος Θεοῦ δύναται νὰ μεταδώσῃ ἀπόλυτον πεποίθησιν καὶ νὰ χορηγήσῃ διαρκῆ βάσιν βεβαιότητος. Ὅταν πίστις εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἐνσαρκωθέντα Λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐνεργηθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ πίστις αὕτη μένει αἰωνίως· διότι συνοδεύεται ὑπὸ τοιούτων ἔργων χάριτος, ὑπὸ τοιαύτης συναισθήσεως καὶ τοιούτου φωτισμοῦ καὶ ὑπὸ τοιούτων ἐνδείξεων τῆς Θείας παρουσίας καὶ δυνάμεως, ὥστε ἡ καρδία ἀναγκαίως παραδίδεται μετὰ πλήρους πεποιθήσεως εἰς τὴν ὑπ᾿ Αὐτοῦ διατήρησιν αὐτῆς.*

«Ἐγὼ δίδω εἰς αὐτὰ (τὰ πρόβατά μου) ζωὴν αἰώνιον, καὶ δὲν θέλουσιν ἀπολεσθῇ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐδεὶς θέλει ἁρπάσει αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός Μου» (Ἰω. ι΄ 28).

Ἐν τούτοις ἡ ἔκκλησις εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ματαία· διότι ὅταν προηγηθῇ ἡ διανοητικὴ κατάπεισις, δυνατὸν νὰ κινηθῇ τις νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀληθείας, ἥτις ἐγένετο διανοητικῶς καταληπτή. Ὁ σκοπὸς ***λοιπὸν*** *τῶν σελίδων τούτων εἶναι νὰ διεγείρωσι τὴν ἀδιάφορον καὶ τὴν ἀναίσθητον ψυχὴν εἰς ἐνέργειαν—ὅπως ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ κόσμου τοῦ Σατανᾶ καὶ τοῦ κόσμου τοῦ Θεοῦ, μεταξὺ τῆς ὁδοῦ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ θανάτου. «Ἰδού, λέγει Κύριος, ἐγὼ θέτω ἐνώπιον ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου» (Ἱερ. κα΄. 8). Ἔχεις θέλησιν, φίλε μου, καὶ ἔχεις τὴν δύναμιν νὰ θέσῃς αὐτὴν εἰς ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἐὰν ἐπείσθῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἢ καὶ ἂν ἐν μέρει μόνον ἐπείσθης,* ***ἐπικαλέσθητι Αὐτόν! Εἰπέ:*** ***«Πιστεύω Κύριε·*** *βοήθει ἐν τῇ ἀπιστίᾳ μου!» Ζήτησον παρ᾽ Αὐτοῦ νὰ σοὶ δείξῃ ἂν τὰ πράγματα ταῦτα εἶναι ἀληθῆ, νὰ σοὶ δώσῃ τὸ Ἅγιον Αὐτοῦ Πνεῦμα κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν Του (Λουκ. ια΄ 13), καὶ νὰ σοὶ ἀποκαλύψῃ τὸν Κύριον Ἰησοῦν οὐ μόνον ὡς τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸν Σωτῆρα τῆς ἀτομικῆς σου ψυχῆς. Ζήτησον παρ᾽ Αὐτοῦ* ***πίστιν,*** *ἥτις δὲν εἶναι, ὡς νομίζουσί τινες, τὸ πιστεύειν τι ἄνευ θεμελίου, ἀλλ᾽ ἐξ ἐναντίας εἶναι ἔλεγχος, βεβαίωσις πραγμάτων μὴ βλεπομένων (Ἑβρ. ια΄ 1)· βεβαίωσις δὲ τῆς ὑψίστης ἀξίας, ἐπειδὴ ἐκπορεύεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.*

«Ποῦ λοιπὸν ἑδρεύει ἡ πίστις; Οὐχὶ ἐν τῇ διανοίᾳ, ἥτις βλέπει τὴν λογικὴν σχέσιν ἢ τὴν ἱστορικὴν ἀπόδειξιν· οὐχὶ ἐν τῇ φαντασίᾳ, ἥτις διακρίνει τὸ κάλλος καὶ τὴν ὀργανικὴν συμμετρίαν καὶ ἀναπαριστάνει τὰς εἰκόνας· οὐχὶ ἐν τῇ συνειδήσει, ἥτις μαρτυρεῖ περὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας τῆς ἀποκαλύψεως· ἀλλὰ βαθύτερον πάντων τούτων, ἐκεῖ ὅπου πάντα ταῦτα ὡς ἐν κέντρῳ συνέρχονται καὶ ὁπόθεν πάντα ταῦτα ἐπιστρέφουσι. ***Μὲ τὴν καρδίαν,*** *ὡς διδάσκει ἡ Γραφή, ὁ ἄνθρωπος πιστεύει. Ἐκεῖ, «ὅθεν προέρχονται αἱ ἐκβάσεις τῆς ζωῆς»—αἰσθήματα, διανοήματα, ἠθικαὶ ἀντιλήψεις, πνευματικὴ κατάστασις—ἐν τῷ ἀδύτῳ ἐκείνῳ ὅπου μόνος ὁ Θεὸς εἰσχωρεῖ, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ γεννᾷ τὴν* ***πίστιν,*** *ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὡς φῶς ἀνάπτει φῶς, καὶ ὁ ἄνθρωπος* ***πιστεύει,*** *γίνεται εἷς* ***τῶν πιστῶν»*** *(Saphir).*

Τοιαύτη εἶναι ἡ σώζουσα πίστις, τὴν ὁποίαν πᾶς τις δύναται νὰ λάβῃ, ἐὰν ζητήσῃ αὐτὴν παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς πίστεως, καὶ τὴν ὁποίαν μόνοι οἱ κατέχοντες ἐννοοῦσι. Δὲν δυνάμεθα νὰ μεταδώσωμεν τὴν πίστιν ἡμῶν εἰς ἄλλον, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ φέρωμεν τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν περὶ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἔδωκεν αὐτήν, καὶ δυνάμεθα νὰ ὁδηγήσωμεν ἄλλους πῶς νὰ ἀποκτήσωσιν «ἰσότιμον μὲ ἡμᾶς πίστιν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β΄ Πέτρ. α΄ 1).

(ἀκολουθεῖ) **Ξ. Π. Μόσχου.**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Ἡ Ἀντιμεταρρύθμισις.

(συνέχεια)

Ὑπείκοντες εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Γ.' οἱ Ἰησουῖται ἤρχισαν ἀμέσως τὴν δρᾶσιν αὐτῶν κατὰ τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Ἐξέλεξαν κατὰ πρῶτον τὴν Σουηδίαν ὡς πεδίον τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν καὶ διὰ διαφόρων ὑπούλων μέσων κατώρθωσαν νὰ παρασύρουν τὸν βασιλέα Ἰωάννην εἰς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν· ἀλλ' ὅταν οὗτος προσεπάθησε νὰ ἐπιβάλῃ τὸν Παπισμὸν εἰς τὴν χώραν του, εὑρέθη πρὸ ἀκατανικήτου ἀντιδράσεως, ὁ δὲ διάδοχός του Κάρολος ὁ Θ.' ἀνέτρεψε τὸ ἔργον τῶν Ἰησουϊτῶν διὰ διαφόρων νόμων. Ἐν Γερμανίᾳ οἱ Ἰησουῖται ἔσχον καλλιτέρας ἐπιτυχίας. Πρὸ πάντων ἐν Βαυαρίᾳ κατώρθωσαν νὰ ἀνακόψουν τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ ἐστερέωσαν τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Παπισμοῦ.

Ἐπίσης ἵδρυσαν ἰσχυρὰ κέντρα ἐν Βιέννῃ καὶ Πράγᾳ, ὅπου ἐγένοντο κύριοι καὶ τῶν Πανεπιστημίων καὶ ἔλαβον εἰς χεῖράς των τὴν διεύθυνσιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν γένει· οὕτω δὲ ταχέως κατώρθωσαν νὰ ἀσκῶσιν ἀπεριόριστον πνευματικὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ λαοῦ.

Ἀλλὰ παραλλήλως πρὸς τὴν ἀντιμεταρρυθμιστικὴν ταύτην ἐργασίαν ἐν Εὐρώπῃ, δὲν παρῃτήθησαν ἐκ τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου, ὅπερ ἦτο τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν ὄνειρον, διὰ τὸν προσηλυτισμὸν ὁλοκλήρου τῆς οἰκουμένης εἰς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν, καὶ τὴν καθυπόταξιν τῶν Μωαμεθανῶν, εἰδωλολατρῶν καὶ ἑτεροδόξων Χριστιανῶν εἰς τὸν Πάπαν. Ἐν πρώτοις ἵδρυσαν ἱεραποστολὰς ἐν τῇ Ἐγγὺς Ἀνατολῇ μεταξὺ τῶν Νεστοριανῶν, Ἀρμενίων, Κοπτῶν καὶ Ἀβυσσινῶν. Κατόπιν ἀπέστειλαν ἱεραποστόλους εἰς τὰς Πορτογαλλικὰς κτήσεις ἐν Ἰνδοστάνῃ. Ὁ ἀρχηγὸς καὶ σκαπανεὺς τῶν Ἰησουϊτῶν ἱεραποστολῶν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς ὑπῆρξεν ὁ ***Φραγκίσκος Ξαβέριος*** (1506—1562) ὅστις ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη ἐργασθεὶς ὡς ἱεραπόστολος ἐν Ἰνδοστάνῃ, Ἰαπωνίᾳ καὶ Κίνᾳ, ἐβάπτισε δεκάδας χιλιάδων προσηλύτων ἰθαγενῶν.

Δυστυχῶς καὶ ὁ Ξαβέριος καὶ οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν Ἰησουῖται ἱεραπόστολοι, ἀποβλέποντες μᾶλλον εἰς τὸν ἀριθμὸν ἢ εἰς τὸ ποιὸν τῶν προσηλύτων αὐτῶν, ἐδέχθησαν συμβιβασμοὺς μὲ τὰς τοπικὰς εἰδωλολατρείας καὶ οὕτω προέκυψαν ἱεροτελεστίαι καὶ λατρεία ἐκ συνδυασμοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ Βουδδισμοῦ, Βραχμανισμοῦ καὶ ἄλλων εἰδωλολατρικῶν θρησκειῶν. Τοῦτο πιστοποιεῖται ἐπισήμως καὶ ὑπὸ διαγγέλματος τοῦ Πάπα Βενεδίκτου τοῦ ΙΔ' κατὰ τὸ ἔτος 1741, ἐν τῷ ὁποίῳ μεταξὺ ἄλλων ἀναφανδὸν κατηγοροῦντο οἱ Ἰησουῖται ὡς νοθεύ-

σαντες τὸν Χριστιανισμὸν διὰ εἰδωλολατρικῶν ἱεροτελεστιῶν. Διὰ τοῦτο δὲν εἶνα ἀπορίας ἄξιον ὅτι πολὺ ταχέως τὸ ἱεραποστολικὸν αὐτῶν ἔργον ἐν τῇ Ἄπω Ἀνατολῇ ἐξεφυλίσθη καὶ ἐξεμηδενίσθη. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Κεντρῴα καὶ Νοτίῳ Ἀμερικῇ, ὅπου εἰργάσθησαν, ἡ ἱεραποστολική των προσπάθεια δὲν ἔσχε καλλιτέρους καρπούς. Εἰς δὲ τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας, ἕνεκα τῶν ἀπαύστων αὐτῶν πολιτικῶν ῥαδιουργιῶν, κατεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν πλείστων ἡγεμόνων, ἀκόμη καὶ τῶν ἀκραιφνεστέρων Παπικῶν, οὕτως ὥστε διάφοροι Πάπαι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν ἐπιπλήξεις καὶ ποινάς, δημεύσεις καὶ φυλακίσεις, ἕωσοῦ κατὰ τὸ 1773 ὁ Πάπας Κλήμης ὁ ΙΔ΄ ἐξέδωκε διάγγελμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκήρυττε διαλελυμένην τὴν «Ἑταιρίαν τοῦ Ἰησοῦ» ἕνεκα τῶν ὑπὸ τῶν μελῶν αὐτῆς συστηματικῶν παραβιάσεων τοῦ ἰδίου αὐτῆς καταστατικοῦ καὶ λόγῳ τῶν σκανδάλων, ἐρίδων καὶ διχονοιῶν, ἃς ἔσπειρον ἐν αὐτῇ τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ μάνδρᾳ, ὥστε νὰ καταντήσωσιν ἀληθὴς κίνδυνος διὰ τὴν εἰρήνην τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας! Ὁ αὐτὸς Πάπας συγχρόνως ἐφυλάκισε τὸν τότε πρόεδρον (στρατηγὸν) τῶν Ἰησουϊτῶν Λορένζον Ρίτσι. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ «Ἑταιρία τοῦ Ἰησοῦ» ἠρίθμει 22,589 μέλη, ἐξ ὧν 11295 ἦσαν ἱερεῖς. Ἐδημεύθησαν πάντα τὰ ἀκίνητα αὐτῶν (σχολεῖα, οἰκήματα, κολλέγια, νοσοκομεῖα) ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, τὰ δὲ χειροτονημένα μέλη τῆς Ἑταιρίας ὑπεχρεοῦντο ἢ νὰ καταταχθῶσιν εἰς ἄλλα μοναχικὰ τάγματα, ἢ νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν κατὰ τόπους ἐπισκόπων ὡς ἐφημέριοι ἢ ἱεροκήρυκες.

Ἀλλ' ἡ Ἑταιρία δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην τῆς διαλύσεως. Ὅθεν ἀφοῦ οἱ Ἰησουῖται εἶδον ὅτι καθ' ὅλην τὴν λοιπὴν Εὐρώπην ἡ κατ' αὐτῶν ἐχθρότης ἦτο τοιαύτη, ὥστε πᾶσα ἀντίστασις θὰ ἦτο ματαία, ἀπεσύρθησαν εἰς δύο χώρας παντελῶς μὴ Παπικὰς — τὴν Ρωσσίαν καὶ τὴν Πρωσσίαν! Εἰς μὲν τὴν Ρωσσίαν ἡ Μεγάλη Αἰκατερίνη, εἰς δὲ τὴν Πρωσσίαν ὁ Μ. Φρειδερῖκος, ἀμφότεροι ἡγεμόνες ἄπιστοι καὶ ἄθρησκοι, παρέσχον εἰς τοὺς Ἰησουίτας τὴν προστασίαν των μᾶλλον διὰ πολιτικοὺς σκοπούς. Εἰς τὰς δύο ταύτας χώρας συνεκέντρωσεν ἡ Ἑταιρία τοῦ Ἰησοῦ τὰ μέλη καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτῆς μέχρι τοῦ 1814, ὁπότε ὁ Πάπας Πῖος ὁ Ζ΄ διὰ διατάγματος ἀνεκάλεσε τὸ διάταγμα τοῦ Κλήμεντος καὶ ἐπέτρεψε τὴν ἀνασύστασιν τῆς Ἑταιρίας. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο ἐπαναλαβόντες τὴν παλαιὰν αὐτῶν δρᾶσιν οἱ Ἰησουῖται καὶ γενόμενοι πάλιν μισητοί, ἐξεδιώχθησαν διαδοχικῶς ἐκ Γερμανίας, Ρωσσίας, Ὀλλανδίας, Ἐλβετίας, Γαλλίας καὶ ἄλλων κρατῶν, περιωρίσθη δὲ κατὰ πολὺ ἡ δύναμις καὶ τὸ γόητρον τῆς ἄλλοτε τόσον ἐπιφόβου ταύτης ὀργανώσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ.΄

Οἱ ἀγῶνες τοῦ Προτεσταντισμοῦ εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην.

Εἴδομεν εἰς προηγούμενον κεφάλαιον ὅτι κατὰ τὸ 1555 συνωμολογήθη ἐν **Αὐγούστῃ** τῆς Βαυαρίας, ἡ ἐν Γερμανίᾳ **θρησκευτικὴ εἰρήνη**, δι' ἧς ἐδόθη

ἐλευθερία εἰς τὸν Προτεσταντισμόν. Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ Ε.', βαρυνθεὶς τὰς φροντίδας τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, παρῃτήθη τοῦ θρόνου καὶ ἀπεσύρθη εἰς μοναστήριον ὡς ἰδιώτης, ὅπου μετὰ τρία ἔτη ἀπέθανε. Διεδέχθη δὲ αὐτὸν ἐν μὲν τῇ Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Οὐγγαρίᾳ καὶ Βοημίᾳ ὡς Αὐτοκράτωρ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ***Φερδινάνδος ὁ Α.'***, ἐν δὲ τῇ Ἰσπανίᾳ, Ὁλλανδίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις χώραις, ἃς ἐξουσίαζεν ὁ Κάρολος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ***Φίλιππος ὁ Β.'***

Καὶ ὁ μὲν Φερδινάνδος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μαξιμιλιανὸς ὁ Β.' (1564—1576), καίτοι ἦσαν Καθολικοί, ἐπέδειξαν μεγάλην ἐπιείκειαν καὶ ἀνεκτικότητα πρὸς τοὺς Προτεστάντας τοῦ κράτους αὐτῶν. Μόλις δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1608 ἐπὶ τοῦ ἀσταθοῦς καὶ ἀνικάνου αὐτοκράτορος Ροδόλφου τοῦ Β.' ἐπῆλθε πάλιν σύρραξις μεταξὺ Προτεσταντῶν καὶ Καθολικῶν, ἐξ ἧς βαθμηδὸν ἐγεννήθη ὁ λεγόμενος ***Τριακονταετὴς Πόλεμος*** (1618—1648).

Τοῦ πολέμου τούτου τὰ πρῶτα ἕνδεκα ἔτη ἦσαν ἀγὼν κυρίως θρησκευτικός· κατόπιν ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὸν πόλεμον λόγοι πολιτικοί. Ἀφορμὴ καὶ ἀφετηρία τοῦ ὅλου ἀγῶνος ὑπῆρξεν ἡ ***ἐξέγερσις τῶν Προτεσταντῶν ἐν Βοημίᾳ*** διὰ τὴν ἀπόπειραν τῶν Καθολικῶν, τῇ ἐπινεύσει τοῦ αὐτοκράτορος Ματθία, νὰ τοῖς ἀφαιρέσωσι τὰς θρησκευτικάς των ἐλευθερίας καὶ νὰ κλείσωσι τὰς ἐκκλησίας των. Ἐπαναστατήσαντες κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Προτεσταντῶν τῆς Αὐστρίας, ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Βιέννης, ἀλλὰ νικηθέντες παρὰ τὸ Λευκὸν Ὄρος (1620), ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσιν. Οἱ ἀρχηγοί των ἐκαρατομήθησαν, αἱ θρησκευτικαί των ἐλευθερίαι κατηργήθησαν καὶ ἐπῆλθεν οὐσιαστικῶς ἡ ἐκρίζωσις τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἐν Βοημίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ. Μετὰ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς τῆς Δανίας ***Χριστιανὸς ὁ Δ'***. εἰσέβαλεν εἰς τὴν Γερμανίαν ἐπὶ κεφαλῆς μεγάλου στρατοῦ, ὅπως ὑπερασπίσῃ τοὺς Προτεστάντας τῆς Σαξωνίας κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος (1625). Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου τοῦ αὐτοκράτορος, ὀνόματι ***Βαλλενστάϊν***, καὶ ἐξηναγκάσθη νὰ συνάψῃ τὴν συνθήκην τῆς Λυβέκης (1629), δι' ἧς ἀπεσύρθη ἐντελῶς ἐκ Γερμανίας, ἀλλ' ἀφοῦ ἐξησφάλισεν ὑπὲρ τῶν Προτεσταντῶν αὐτῆς ἐλευθερίας τινας.

Τῷ 1630 ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ μέγας ***Γουσταῦος Ἀδόλφος***, βασιλεὺς τῆς Σουηδίας, ὅστις διὰ νὰ ὑπεραμυνθῇ τῶν καταπιεζομένων Προτεσταντῶν τῆς Γερμανίας, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον διὰ νὰ καταρρίψῃ τὰ σχέδια τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τῆς δυναστείας του ἐν Σουηδίᾳ, εἰσβάλλει εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἐπὶ δύο ἔτη διεξάγει ἐκεῖ ἕνα νικηφόρον πόλεμον κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ἑωσοῦ πίπτει νεκρὸς εἰς τὴν μεγάλην μάχην παρὰ τὸ ***Λύτζεν*** (1633) εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως οἱ στρατιῶταί του κατετρόπωσαν τὰ στρατεύματα τῶν ἀντιθέτων. Τὴν ἀρχηγίαν τῶν Προτεσταντῶν διαδέχεται ὁ Βερνάρδος τῆς Βεϊμάρης καὶ διεξάγει κατ' ἀρχὰς μὲν μὲ ἐπιτυχίαν, ἀλλὰ τέλος νικᾶται (1634). Τότε ὅμως ἐπενέβη εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἡ ***Γαλλία*** ὑπὸ τὸν ***Ρισελιέ***, λαβοῦσα τὸ μέρος τῶν Σουηδῶν κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ὁ πόλεμος διαιωνίζεται μὲ ἀλλεπαλλήλους νίκας καὶ ἥττας ἑκατέρωθεν ἑωσοῦ ἡ ***Συνθήκη τῆς Βεστφαλίας*** (1648) θέτει τέρμα εἰς τὴν αἱματοχυσίαν.

Διὰ τοῦ Τριακονταετοῦς Πολέμου ἡ Γερμανία, ἥτις ἀπετέλει διαρκῶς τὸ θέατρον αὐτοῦ, ἠρημώθη καὶ κατεστράφη ὑλικῶς, ἀλλ' ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία ἐν αὐτῇ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἐστερεώθη.

Ἐν τῷ μεταξὺ ***Φίλιππος*** ὁ ***Β.'*** διεξῆγε σκληρὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Προτεσταντισμοῦ εἰς τὰς ***Κάτω Χώρας*** (Ὀλλανδίαν). Ἡ χώρα αὕτη εἶχεν ἐνωρὶς ἀσπασθῇ τὴν Μεταρρύθμισιν τοῦ Καλβίνου. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1525 εἶχεν ἐκδοθῇ Ὀλλανδικὴ μετάφρασις τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Παρ' ὅλας δὲ τὰς προσπαθείας τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου νὰ καταπνίξῃ τὴν ἐκεῖ διάδοσιν τῶν νέων ἰδεῶν, οἱ Ὀλλανδοὶ εἶχον κατορθώσει καὶ τὴν θρησκευτικήν των ἐλευθερίαν νὰ ὑπερασπίσουν καὶ διάφορα πολιτικὰ προνόμια (αὐτοδιοικήσεως, κτλ.) νὰ ἀποκτήσουν. Ὁ Φίλιππος ἦτο πολὺ φανατικώτερος τοῦ πατρός του, καὶ ἀπεφάσισε διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου νὰ ἐκριζώσῃ τὸν Προτεσταντισμὸν εἰς τὰς Κάτω Χώρας. Πρὸς τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἱδρύσῃ ἐκεῖ μέγαν ἀριθμὸν νέων Καθολικῶν ἐπισκοπῶν, αἱ δὲ τυραννικαὶ σκληρότητες τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν Ἰσπανῶν διοικητῶν, οὓς ἔστειλεν ἐκεῖ ὁ βασιλεύς, καὶ τέλος, ἡ ἵδρυσις τμήματος τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξήγειρε τὸν Ὀλλανδικὸν λαὸν καὶ τοὺς πρίγκηπας καὶ εὐγενεῖς αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἰσπανῶν.

Ἐκ τῶν Ὀλλανδῶν εὐγενῶν οἱ μᾶλλον ἐπιφανεῖς ἦσαν ὁ ***Γουλιέλμος, πρίγκηψ τῆς Ὀράγγης*** καὶ οἱ κόμητες Ἔγμοντ καὶ Χόρν. Ὁ Γουλιέλμος κατήγετο ἐκ γονέων Λουθηρανῶν, ἀλλ' ἡ ἀνατροφή του εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς Καθολικοὺς διδασκάλους, ὑπῆρξε δὲ προστατευόμενος καὶ φίλος τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Ε.'. Ὅταν ὅμως ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Φίλιππος καὶ ἔδειξεν ὅτι εἶχεν ἀπόφασιν διὰ παντὸς μέσου καὶ πάσης βίας νὰ κάμψῃ τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν χώραν αὐτῶν τιμάριον τῆς Ἰσπανίας, ὁ Γουλιέλμος παρῃτήθη ὅλων τῶν τιμῶν καὶ ἀξιωμάτων, δι' ὧν ὁ Φίλιππος τὸν εἶχε περιβάλει, καὶ ἀπεσύρθη τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἰς ἔνδειξιν διαμαρτυρίας, μεταβὰς εἰς Γερμανίαν. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Φίλιππος τὸν ἀπεκήρυξεν ὡς προδότην, κατέσχε τὴν μεγάλην του περιουσίαν εἰς τὰς Κάτω Χώρας, συνέλαβε τὸν υἱόν του σπουδάζοντα τότε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λυβαίν καὶ μετέφερεν αὐτὸν εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου ἐξεπαιδεύθη ὡς φανατικὸς Καθολικὸς καὶ ἐχθρὸς τοῦ πατρός αὐτοῦ.

Ὅταν δὲ ὁ Φίλιππος διὰ δόλου συνέλαβε τὸν Ἔγμοντ καὶ τὸν Χόρν καὶ ἀπεκεφάλισεν αὐτούς, ὁλόκληρος ἡ Ὀλλανδικὴ ἀριστοκρατία ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ Ἰσπανικοῦ ζυγοῦ. Ὁ Φίλιππος τότε ἔστειλε τὸν διαβόητον ***Ἄλβαν*** εἰς τὰς Κάτω Χώρας (1567) ὅπως πνίξῃ εἰς τὸ αἷμα τὸν μικρὸν τοῦτον λαόν, ὅστις ἐτόλμησε νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Ἰσπανοῦ κυριάρχου αὐτοῦ. Ὁ Ἄλβα ἵδρυσε τὸ λεγόμενον «Συμβούλιον τοῦ Αἵματος», ὅπερ διὰ φοβερῶν σφαγῶν καὶ φρικαλεοτήτων ἐπελήφθη τοῦ ἔργου τῆς συντριβῆς τῆς ἀτιθάσσου χώρας. Ἀλλ' ἡ ἀπαράμιλλος ἀνδρεία καὶ εὐστάθεια τῶν Ὀλλανδῶν δὲν ἐκάμφθη, ἐνῷ ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη παρηκολούθει κατάπληκτος τὸν αἱματηρὸν καὶ ἄνισον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον

ἠγωνίζετο ὁ μικρὸς οὗτος λαὸς διὰ τὴν πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν ἐναντίον μιᾶς τῶν τότε Μεγάλων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Γουλιέλμος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Λουδοβῖκος, πωλήσαντες πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ὅπως ἐξοικονομήσωσι τὰ ἀναγκαῖα ὑλικὰ μέσα, ἐδημιούργησαν ἕνα στρατὸν ἵνα εἰσβάλωσιν εἰς τὰς Κάτω Χώρας. Καὶ ὁ μὲν Λουδοβῖκος ἐνικήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Ἄλβα· ἀλλ' ὁ Γουλιέλμος ἐπὶ κεφαλῆς 25,000 στρατοῦ ἠνάγκασε τὸν Ἄλβα νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ ἀποφεύγῃ πᾶσαν μάχην, ἕωσοῦ ἐξαντληθέντων τῶν χρημάτων τοῦ Γουλιέλμου, τέλος ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ ἀποσυρθῇ πρὸς καιρὸν ἐπὶ Γαλλικοῦ ἐδάφους. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον δημιουργήσας στόλον ἐξ ἐθελοντικῶν πλοίων, κατέλαβε τμῆμα τῆς Ὀλλανδικῆς παραλίας καὶ μὲ τὸν μικρὸν στρατόν του προὐχώρησεν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας. Ὁλόκληρον τὸ Ὁλλανδικὸν ἔθνος τότε ἐξηγέρθη καὶ ἡνώθη ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ (1576) εἰς ἓν ἔθνος. Εἰς τὴν ἕνωσιν ταύτην καὶ αἱ Καθολικαὶ ἐπαρχίαι ἔλαβον μέρος μετὰ τῶν Προτεσταντικῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ Γουλιέλμος εἶχεν ἀποκηρύξει τὸν Καθολικισμὸν καὶ εἶχεν ἑνωθῆ ἐπισήμως μετὰ τοῦ Καλβινικοῦ Προτεσταντισμοῦ, ὅστις ἦτο τὸ θρήσκευμα τῶν πλείστων ὑπηκόων αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος τότε, ἀνακαλέσας τὸν Ἄλβαν, ἔστειλεν ὡς τοποτηρητὴν τῶν Κάτω Χωρῶν τὸν ***Ἀλέξανδρον***, πρίγκηπα τῆς Πάρμας, ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὴν ἀνατραπεῖσαν κυριαρχίαν του. Καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος κατώρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ τὰς Καθολικὰς ἐπαρχίας, αἵτινες ἀπετέλουν περίπου τὴν χώραν, ἣν σήμερον ὀνομάζομεν Βέλγιον. Ἀλλὰ τοῦτο μᾶλλον ὠφέλησε τοὺς Ὁλλανδοὺς πατριώτας, διότι τοὺς ἀπήλλαξεν ἑνὸς στοιχείου ἑτερογενοῦς θρησκευτικῶς· καὶ οὕτω τῷ 1579 ἵδρυσαν τὴν ***Ὁλλανδικὴν Δημοκρατίαν***, μὲ κυβερνήτην τὸν Γουλιέλμον. Τότε ὁ Φίλιππος προεκήρυξε μεγίστην ἀμοιβὴν εἰς ὅντινα ἤθελε φονεύσει τὸν «στασιαστὴν Κυβερνήτην». Ἓξ ἀπόπειραι ἐγένοντο κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γουλιέλμου ἀνεπιτυχῶς, τέλος δὲ τῷ 1584 ἐδολοφονήθη ὑπὸ Γάλλου τινὸς φανατικοῦ.

Ἀλλὰ τὰ θεμέλια, τὰ ὁποῖα εἶχε θέσει ὁ Γουλιέλμος, ἦσαν στερεὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ***Μαυρίκιος*** ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον τοῦ πατρός, μετὰ εἰκοσιπέντε δὲ ἔτη αἱματηροῦ πολέμου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἀνεδείχθη στρατηλάτης μεγάλης ἀξίας, κατώρθωσε τῷ 1609 νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Ἰσπανοὺς ἐκ τῶν Κάτω Χωρῶν, εἰς δὲ τὴν Συνθήκην τῆς Βεστφαλίας ἡ Ὁλλανδία ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνεξάρτητον κράτος (1648), ὅπερ ἔκτοτε ἐμεγαλούργησεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης. Διεκρίθη δὲ ἡ Ὁλλανδία ἀείποτε διὰ τὴν μεγάλην αὐτῆς θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν. Τὸν Γουλιέλμον καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, οἵτινες βραδύτερον ἐγένοντο βασιλεῖς τῆς Ὁλλανδίας, εἷς δὲ (Γουλιέλμος ὁ Γ.') ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, διέκρινε πάντοτε σεβασμὸς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἐλευθερίας τῶν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν, καὶ ἀπέχθεια πρὸς τὰς ἀκρότητας τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ.

(ἀκολουθεῖ).

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ
ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

(20 Μαρτίου 1922—20 Μαρτίου 1923).

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν τοῦτο δωδεκάμηνον αἱ πωλήσεις τῆς Ἑταιρίας καθ᾽ ὅλον τὸν κόσμον ἀνῆλθον τὸ ὅλον εἰς 8,679,384 ἀντίτυπα, ἤτοι, ὁλοκλήρους Ἁγίας Γραφὰς 886,318, Κ. Διαθήκας 1,065,966 καὶ τεύχη μεμονωμένων βιβλίων 6,727,100. Τὸ σύνολον τοῦτο εἶναι ἀνώτερον τοῦ περυσινοῦ κατὰ 89,732 ἀντίτυπα.

Ἡ Ἑταιρία εἰργάσθη μὲ 910 βιβλιοπώλας, ἐξ ὧν 14 ἐν Τουρκίᾳ καὶ Ἑλλάδι. Εἰς τὰ εἰδωλολατρικὰ μέρη ἐχρησιμοποίησε πολὺ περισσοτέρους· π. χ. εἰς τὴν Κίναν 358, εἰς τὴν Ἰαπωνίαν 139, εἰς τὰς Ἰνδίας 116, κτλ. Ἐκτὸς δὲ τῶν βιβλιοπωλῶν ὑπάρχουν καὶ ἄλλα μέσα πρὸς διάδοσιν τοῦ Θείου Λόγου. Τοιαῦτα εἶναι οἱ ἁπανταχοῦ ἱεραπόστολοι, εἰς ἑκατοντάδας δὲ πόλεις ἡ Ἑταιρία ἔχει ἀποθήκας καὶ ἄλλα μέσα. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἰς ἓν πολὺ μακρυνὸν καὶ ἀπόκεντρον μέρος ἕνας περιηγητὴς ἔμεινεν ἔκπληκτος ὅταν εἶδεν εἰς ἓν κουρεῖον νὰ πωλοῦνται Ἱεραὶ Γραφαὶ καὶ ἔστειλεν ἐκεῖθεν συγχαρητήρια εἰς τὴν Ἑταιρίαν.

Περιηγηταί, πρόσφυγες, ἐξόριστοι, πολλάκις δὲν εὑρίσκουν θρησκευτικὰς συναθροίσεις, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον συνειθίσει νὰ συχνάζουν, ἀλλ᾽ Ἁγ. Γραφὰς εὑρίσκουν πανταχοῦ εἰς τὴν γλῶσσάν του ἕκαστος. Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος χιλιάδας ἀντιτύπων τῆς Κ. Διαθήκης ἠγόραζεν ἀπὸ τὴν ἐν Σμύρνῃ ἀποθήκην τῆς Ἑταιρίας διὰ νὰ διανείμῃ αὐτὰ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν.

Ἡ Βιβλικὴ Ἑταιρία καὶ οἱ ἱεραπόστολοι ὅλων τῶν ἀποχρώσεων ἐργάζονται μὲ ἀγάπην καὶ ζῆλον διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ μακαρίου Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Διὰ δὲ τὴν μετάφρασιν τοῦ Θείου Λόγου ἡ Ἑταιρία εὑρίσκει τοὺς ἱκανωτέρους μεταφραστάς. Πρὸ ἑκατὸν περίπου ἐτῶν εἰς τὴν ἐτησίαν συνέλευσιν τῆς Ἑταιρίας ἱεραπόστολός τις κατέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ προέδρου ὁλόκληρον Γραφὴν χειρόγραφον εἰς τὴν Κινεζικὴν γλῶσσαν. Τὸ δὲ 1824 τῇ φροντίδι τῶν κ.κ. Μόρρισον καὶ Μίλν αὕτη ἐτυπώθη καὶ ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν. Τοιουτοτρόπως ὁ σπόρος ἐσπάρη καὶ οἱ διάδοχοί των τὸν ἐκαλλιέργησαν, ὥστε ἔγεινε μέγα δένδρον καὶ πέρυσιν ἐπωλήθησαν 3,000,000 ἀντίτυπα τῆς Ἁγ. Γραφῆς εἰς μόνην τὴν Κίναν. Πολλάκις οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ βιβλιοπῶλαι τῆς Ἑταιρίας εἶναι σκαπανεῖς διὰ τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον, προετοιμάζοντες τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρίας κατὰ τὸ ἔτος 1804 μέχρι σήμερον, αὕτη ἐξετύπωσε καὶ ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν ἐν ὅλῳ 336,000,000 ἀντίτυπα τοῦ Θείου Λόγου (πέρυσιν εἰς τὸν «Ἀστέρα» κατὰ λάθος ἐγράφη 379,000,000 ἀντὶ 328,

000,000) ὥστε ἡ ἐπὶ πλέον διαφορὰ εἶναι τὰ 8,000,000, ὅσα πέρυσιν ἐπωλήθησαν. Ταῦτα δὲ εἶναι εἰς 558 γλώσσας καὶ διαλέκτους καὶ κατ᾽ ἔτος νέαι προστίθενται μεταφράσεις· πέρυσι λ. χ. εἰς 8 νέας γλώσσας μετεφράσθησαν διάφορα βιβλία τῆς Γραφῆς. Ἐκ τῶν 336,000,000 τούτων ἐντύπων ὑπὲρ τὰ 181,100,000 ἦσαν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἑταιρίας, αἱ

μὲν εἰσπράξεις ἐκ τῶν πωλήσεων βιβλίων ἀνῆλθον εἰς	λίρας	141,896
ἐξ αὐτοπροαιρέτων δὲ συνεισφορῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν	»	225,016
ἤτοι ἐν ὅλῳ	»	366,912
Τὰ δὲ ἔξοδα μεταφράσεως, ἐκτυπώσεως, μεταφορᾶς, ἐνοικίων, μισθῶν κ.τ.λ. ἀνῆλθον εἰς	»	360,781
οὕτως ὥστε ἡ Ἑταιρία ἔσχε περίσσευμα λιρῶν	»	6,131

τοὐθ᾽ ὅπερ διὰ τρίτην φορὰν ἐσημειώθη εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ περίσσευμα προῆλθεν ἀπὸ μεγάλας οἰκονομίας, τὰς ὁποίας ἐφήρμοσεν ἡ Ἑταιρία· διότι ἡ διοικοῦσα ἐπιτροπὴ συνέστησεν αὐστηρῶς εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους της νὰ πραγματοποιήσουν οἰκονομίας καὶ νὰ ἀποφεύγουν νέα ἔξοδα· εἰς τινα δὲ μέρη ἠναγκάσθη νὰ περιορίσῃ τὴν δρᾶσίν της λόγῳ τοῦ πολέμου. Οὕτω λ. χ. εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ 1912 ἡ Ἑταιρία εἶχε 240 βιβλιοπώλας, κατὰ δὲ τὸ 1922 εἶχεν μόνον 100. Εἰς τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ 1913 εἶχε 58 βιβλιοπώλας, τὸ δὲ 1922 μόνον 2. Τώρα ἤνοιξαν πολλαὶ θύραι καὶ ἀπὸ πολλὰ μέρη ζητοῦν βιβλιοπώλας καὶ βιβλία. Διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ κενὰ ταῦτα ἡ Ἑταιρία ἔχει ἀνάγκην μεγάλων ποσῶν. Τὸ εὐχάριστον εἶναι ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρίας δὲν ἔχει σχετικῶς πολλὰ ἐμπόδια, ὅπως ἄλλοτε· τοὐναντίον δὲ εἰς τὰ διάφορα κράτη παρέχονται μεγάλαι εὐκολίαι εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρίας. Λόγου χάριν, τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρίας εἰσάγονται ἄνευ τελωνειακοῦ δασμοῦ καὶ δημοτικοῦ φόρου καὶ οἱ βιβλιοπῶλαι αὐτῆς ταξιδεύουν μὲ ἠλαττωμένα κατὰ 50% εἰσιτήρια εἰς τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τὰ ἀτμόπλοια.

Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὅλαι αἱ ἐκδόσεις τῆς Ἑταιρίας εἰσήχθησαν ἄνευ δασμοῦ καὶ φόρου, εἰς τὴν Φινλανδίαν, τὴν Ἰάβαν καὶ τὴν Ὁλλανδίαν διάφοροι ἀτμοπλοϊκαὶ καὶ σιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι ἀνέλαβον τὴν μεταφορὰν καὶ ἀποστολὴν τῶν βιβλίων τῆς Ἑταιρίας δωρεάν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικῶς εἰς τὸ ἐν Ἑλλάδι ἔργον τῆς Ἑταιρίας, οἱ δέκα αὐτῆς βιβλιοπῶλαι καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἀποθήκη αὐτῆς κατὰ τὸ δωδεκάμηνον διάστημα ἀπὸ τῆς 1ης Δεκεμβρ. 1922 μέχρι 30ῆς Νοεμβρίου 1923 ἐπώλησαν ἐν ὅλῳ 70,898 ἀντίτυπα, ἤτοι 3524 ὁλοκλήρους Βίβλους, 13,111 Κ. Διαθήκας, 54,263 τεύχη μεμονωμένων βιβλίων τῆς Γραφῆς· καὶ ἐὰν προστεθῶσιν εἰς ταῦτα τὰ δωρεὰν διανεμηθέντα 2920 ἀντίτυπα, τὸ σύνολον ἀνέρχεται εἰς 73818, ὥστε ὑπάρχει μία σημαντικὴ διαφορὰ ἐπὶ πλέον, ἀπὸ τὰς πωλήσεις τοῦ 1922 (23,665 ἀντίτυπα).

Τὰ διαδοθέντα ταῦτα ἀντίτυπα ἀντιπροσωπεύουν ἐν ὅλῳ 25 γλώσσας καὶ

διαλέκτους, ἀλλὰ τὰ τρία τέταρτα ἦσαν τῆς Νεοελληνικῆς μεταφράσεως τοῦ ἀοιδήμου Νεοφύτου Βάμβα.

Αἱ ἐν Ἑλλάδι εἰσπράξεις τῆς Ἑταιρίας ἐκ πωλήσεων βιβλίων	δραχ.	118,645.75
Ἐκ πωλήσεων κενῶν κιβωτίων	»	1,050.00
Ἀπὸ κιβώτιον τῆς Ἀποθήκης (εὐχαριστηρίου προσφορᾶς)	»	166.95
Ἀξία τῶν διανεμηθέντων 2920 ἀντιτύπων	»	1,141.50
		121,004.20

Ἔξοδα

Μισθοί, ἀποστολαὶ δεμάτων, ἐνοίκιον, ταχυδρομικὰ κ.τ.λ.	»	322 866.75
Ἀξία βιβλίων δωρεὰν διανεμηθέντων	»	1,141.50
Παραλαβὴ 52 κιβωτ. ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ ἐκ Λονδίνου καὶ Κων)λεως	»	12,025.05
Ναῦλοι αὐτῶν	»	27,000.00
		363,033.30

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων προκύπτει ὅτι τὰ ἔξοδα εἶναι ὑπερτριπλάσια τῶν εἰσπράξεων καὶ παρουσιάζεται ἔλλειμα ἐκ 242,029.10.

Ὁ γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἑταιρίας ἀνὰ τὰ Βαλκανικὰ κράτη J. W. Wiles εἶχε δίκαιον γράφων πέρυσιν ὅτι περισσότερα ἔξοδα γίνονται εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ εἰς οἱονδήποτε ἄλλο μέρος. Καὶ ὡς παράδειγμα ἔφερε τὴν Σερβίαν, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ὁποίας ἔχει μίαν ἀποθήκην καὶ καθ' ὅλην τὴν Γιουγκοσλαβίαν ἕνα μόνον βιβλιοπώλην, εἰς τὴν Βόρειον Βουλγαρίαν ἕναν βιβλιοπώλην καὶ μίαν ἀποθήκην (εἰς τὴν Βάρναν), εἰς τὴν Ρουμανίαν ἕνα βιβλιοπώλην καὶ μίαν ἀποθήκην· εἰς τὴν Ἀλβανίαν περιοδεύει εἷς βιβλιοπώλης καὶ εἰς τὴν Κορυτσὰν διατηρεῖται μία ἀποθήκη. Εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὐναντίον ἡ Ἑταιρία διατηρεῖ 10 βιβλιοπώλας καὶ μίαν ἀποθήκην (ἐν Ἀθήναις, ὁδ. Φιλελλήνων 2).

Αἱ πωλήσεις θὰ ἦσαν ἀκόμη μεγαλήτεραι ἐὰν δὲν εἴχομεν ἐμπόδια τινά. (1) Οἱ βιβλιοπῶλαι ἦσαν περιωρισμένοι εἰς τὰ κέντρα των καὶ δὲν περιώδευσαν ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης ἀκριβείας τῶν ναύλων. Ὁ βιβλιοπώλης Βόλου κατὰ τοὺς τελευταίους δύο μῆνας ἔκαμε μίαν μικρὰν περιοδίαν ἀνὰ τὴν Θεσσαλίαν, μολονότι δὲ αἱ πωλήσεις αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἐνθαρρυντικαί, ἐν τούτοις τὰ ὁδοιπορικὰ καὶ ἄλλα ἔξοδά του ὑπερέβησαν πᾶσαν πρόβλεψιν· ὁ ἐν Κρήτῃ βιβλιοπώλης κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς περιοδείας του συνελήφθη ὑπὸ ληστῶν, οἵτινες τῷ ἀφήρεσαν 50 ἀντίτυπα τῆς Ἁγ. Γραφῆς!.

(2) Ἡ ἔλλειψις βιβλίων. Ἡ ἔλλειψις αὕτη προῆλθεν ὄχι διότι ἡ Ἑταιρία δὲν ἔστελλε βιβλία, ἀλλ' ἕνεκεν ἐμποδίων διαφόρων εἰς τὸ τελωνεῖον, οὕτως ὥστε ἐπὶ μῆνας ἐμείναμεν χωρὶς βιβλία. Τὰ ἐμπόδια ταῦτα προήρχοντο ὁτὲ μὲν λόγῳ τῶν Νεοελληνικῶν μεταφράσεων, ὁτὲ δὲ λόγῳ τοῦ ὑπερόγκου εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο παρεκαλέσαμεν τὴν Κυβέρνησιν νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ καὶ πράγματι ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις εἰς τὸ τελευταῖον δασμολόγιον ἐκήρυξεν ἀτελεῖς τὰς ἐκδόσεις τῆς Ἑταιρίας, ἐφ' ᾧ καὶ εὐγνωμονοῦμεν.

Εἰς τὰς πωλήσεις τοῦ παρελθόντος δωδεκαμήνου συνετέλεσαν πολὺ καὶ αἱ ἐ-

νέργειαι διαφόρων προσώπων, διότι ἐκτὸς τῆς κεντρικῆς Ἀποθήκης ἐν Ἀθήναις καὶ τῶν κατὰ τόπους βιβλιοπωλῶν εὑρέθησαν καὶ ἄλλοι παράγοντες, συντελέσαντες εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Θείου Λόγου. Τοιοῦτοι ἦσαν λ. χ. (1) τινὲς τῶν ἱερέων, ὡς ὁ μακαρίτης Μάρκος Τσακτάνης, οἵτινες ἠγόρασαν ἑκατοντάδας ἀντιτύπων τῆς Γραφῆς, τὰς ὁποίας διένειμον εἰς τὸν λαόν, ὁ Μητροπολίτης Καρυστίας Σεβασμ. κ. Γερμανὸς αὐτοπροσώπως ἠγόρασεν 100 Κ. Διαθήκας, τὰς ὁποίας ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του πρὸς διανομήν.

(2) Διάφοροι Σύλλογοι, οἷον ἡ «Ζωή», ἡ «Ἀγάπη», ὁ τῶν «Τριῶν Ἱεραρχῶν», ἐπρομηθεύθησαν Γραφὰς πρὸς διανομήν.

(3) Διάφοροι ἱεροκήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ ὁποῖοι, κηρύττοντες εἰς τὰς αἰθούσας ἢ εἰς διάφορα κέντρα ἢ εἰς τὰς ὁδούς, συνιστοῦν τὴν Ἁγ. Γραφήν.

(4) Κυρίαι καὶ δεσποινίδες Ὀρθόδοξοι ἠγόρασαν καὶ ἐδώρησαν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους των Εὐαγγέλια. Ὅλα ταῦτα εἶναι εὐχάριστα σημεῖα τῶν καιρῶν· δηλωτικὰ τῆς πνευματικῆς ἀφυπνίσεως εἰς τὸν τόπον μας. Καὶ ἄλλοι εἶχον τὴν εὐσεβῆ ἔμπνευσιν νὰ διανείμουν Εὐαγγέλια εἰς τὰς φυλακὰς Ἀβέρωφ.

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος ἔτους οἱ βιβλιοπῶλαί μας παντοῦ εἰργάσθησαν σχεδὸν ἐλευθέρως καὶ ἄνευ ἀντιδράσεων ἐκτὸς μικρῶν τινων ἐξαιρέσεων. Εἴς τινα μέρη τῆς Κρήτης διδάσκαλοί τινες ἠμπόδισαν τὰ παιδία τοῦ νὰ ἀγοράσωσιν Εὐαγγέλια τῆς Ἑταιρίας, συστήσαντες εἰς τοὺς μαθητάς των τὴν ἔκδοσιν τοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐπειδὴ ταύτης ἀντίτυπα δὲν ὑπῆρχον, ἐπροτίμησαν νὰ καταργήσουν τὸ μάθημα τῆς Κ. Διαθήκης παρὰ νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἑταιρίας. Σημειωτέον ὅτι ἀπὸ ἐτῶν τώρα τὸ κείμενον τῆς Κ. Διαθήκης, ὅπερ ἐκδίδει ἡ Ἑταιρία, εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου ἐπεξεργασθέν. Ἐν Ἀθήναις παρουσιάζονται ἐνίοτε ἀμαθεῖς ἱερεῖς ἐμποδίζοντες τοὺς ἀνθρώπους τοῦ νὰ ἀγοράζουν τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρίας. Ἐσχάτως μάλιστα παρετηρήθη καὶ τὸ ἑξῆς, ὅτι τινὲς σχίζουν τὸ ἐξώφυλλον τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἑταιρίας διὰ νὰ μὴ φαίνεται ὁ τίτλος «δαπάνη τῆς Βρεττανικῆς καὶ Ξενικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας» καὶ οὕτω συνιστοῦν τὰ σχισμένα αὐτὰ βιβλία ὅτι δῆθεν δὲν εἶναι τῆς Ἑταιρίας. Ἐν γένει ὅμως παντοῦ οἱ βιβλιοπῶλαί μας εἶχον καλὴν ὑποδοχὴν ἀπὸ ἱερεῖς καὶ διδασκάλους.

Πόσον μετεβλήθησαν τὰ πράγματα βλέπομεν ὅταν ἀναλογισθῶμεν πόσους διωγμοὺς ὑπέστη ἄλλοτε ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν Ἑλλάδι, ποσάκις κατεσχέθησαν τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρίας καὶ ἐκάησαν, πόσα κιβώτια βιβλίων τῆς Ἑταιρίας ἐσάπησαν εἰς τὸ Τελωνεῖον Πειραιῶς. κτλ. Πρὸ ἐτῶν ἐγὼ ὁ ἴδιος ἠγόρασα 60 Γραφὰς ἀπὸ τὰς κατεσχεμένας, ἦσαν δὲ τόσον βρεγμέναι καὶ ἐφθαρμέναι, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ τὰς ἐπιδιορθώσω πρὸς μεταπώλησιν.

Ὁ ἄλλοτε συχνάκις παρατηρούμενος φανατισμὸς τῶν ἱερέων κατηυνάσθη· ἄλλοτε οἱ βιβλιοπῶλαί μας καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, ὅταν ἤμην βιβλιοπώλης, ἐφοβούμεθα τὴν συνάντησιν ἑνὸς ἱερέως, διότι μᾶς ἠμπόδιζον εἰς τὰς πωλήσεις μας. Σήμερον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι κατὰ δεκάδας καὶ ἑκατοντάδας ἀγοράζουν καὶ διανέμουν τὰς Γρα-

φάς, ἐνθαρρύνοντες τοὺς βιβλιοπώλας μας καὶ οὕτω ἐπιβεβαιοῦντες ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δεικνύει ζῆλον καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ μόνον μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ἠθικοποιεῖται ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐξυψοῦται τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα.

Σήμερον γενικῶς θεωροῦμεν τὴν παρουσίαν τοῦ ἱερέως ὡς εὐλογίαν διὰ τὸ Βιβλικὸν ἔργον. Ἐνῶ ἄλλοτε οὐδεὶς κληρικὸς ἢ σπανιώτατά τις εἰσήρχετο εἰς τὴν Ἀποθήκην μας, σήμερον καὶ ἱερεῖς καὶ ἀρχιμανδρῖται καὶ ἐπίσκοποι μᾶς ἐπισκέπτονται πολὺ συχνά. Σχετικῶς μὲ τοῦτο ἐνθυμοῦμαι ἓν φαιδρὸν ἐπεισόδιον κατὰ τὸ 1912 μὲ ἕνα ἱερέα, ὅστις καταληφθεὶς ὑπὸ ραγδαίας βροχῆς ἔξωθι τῆς Ἀποθήκης, δὲν ἐτόλμα οὐδὲ ἄσυλον κἂν νὰ ζητήσῃ εἰς τὴν Ἀποθήκην, ἕως οὗ τὸν ἠνάγκασα παρὰ τὰς διαμαρτυρίας του νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ἡσυχάσῃ ὀλίγον· φοβηθεὶς δὲ μήπως παρεξηγηθῇ, ἐξῆλθεν πάλιν προτιμήσας τὴν βροχὴν ἀπὸ τὸ καταφύγιον, τὸ ὁποῖον παρεῖχεν ἡ Ἀποθήκη! Καὶ οἱ βιβλιοπῶλαι εἰς τὰς ἐπαρχίας πολὺ βοηθοῦνται ὑπὸ τῶν ἱερέων.

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν δεσμεύεται ἀλλὰ ἔχει μεγάλην δύναμιν. Κάποιος ἱεραπόστολος λέγει: «Ἡ Βιβλικὴ Ἑταιρία εἶναι μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἕνας Τοῦρκος Χότζας εἰς τὸ Τεχερὰν τῆς Περσίας ἀπὸ τὴν Ἀποθήκην τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἠγόρασε μίαν Κ. Διαθήκην καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἀποθηκάριον ὅτι ἐπὶ πολὺν καιρὸν ζητεῖ τὴν ἀλήθειαν. «Αὐτὸ τὸ βιβλίον θὰ μὲ σώσῃ!» Ἐκεῖνος ἀπήντησεν: «Ὄχι, τὸ βιβλίον δὲν δύναται νὰ σὲ σώσῃ ἀλλὰ ὁ Σωτήρ, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ τὸ βιβλίον, ἐκεῖνος θὰ σὲ σώσῃ». Μετὰ 15 ἡμέρας ἐπανῆλθεν ὁ χότζας καὶ εἶπεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐζήτει τὸ εὗρεν. Ἄλλος Πέρσης ἀπὸ καλὴν καὶ ὑψηλὴν οἰκογένειαν ὡμολόγησεν ὅτι τὸ *ἰντζὶλ* (Εὐαγγέλιον) εἶναι τὸ καλλίτερον βιβλίον· τὸ ἀνέγνωσε καὶ εὗρεν ὅτι μόνον τὸ Εὐαγγέλιον δύναται νὰ φέρῃ εἰρήνην, ἀγάπην καὶ σωτηρίαν. Ἕνας Ἰάπων ἦτο ὑποδιευθυντὴς ἑνὸς μεγάλου ἐργοστασίου καὶ συνάμα καὶ δικηγόρος· ἠγόρασε μίαν Κ. Διαθήκην μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ εὕρῃ ἐν αὐτῇ ὕλην διὰ ἀντιρρήσεις κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ μετὰ τέσσαρας μῆνας ἀπαντήσας τὸν βιβλιοπώλην τῷ εἶπεν: «Ἀνέγνωσα τὴν Γραφὴν καὶ τὴν ἠρεύνησα πολύ· ἀντὶ ὅμως ἀντιρρήσεων, τὰς ὁποίας ἐζήτουν, μοὶ ἔδειξε τὴν ἁμαρτωλότητά μου καὶ τώρα εἶμαι Χριστιανός». Χιλιάδας παραδειγμάτων θὰ ἠδύνατό τις νὰ φέρῃ περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ μόνον φάρμακον κατὰ τῆς διαφθορᾶς, τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς παραλυσίας. Ἐὰν πολλάκις δὲν βλέπωμεν τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, ἡ αἰτία εἶναι ὅτι δὲν κάμνουν χρῆσιν τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον πρέπει νὰ εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ σπίτια, εἰς τὰ νοσοκομεῖα, εἰς τὰς φυλακὰς καὶ παντοῦ νὰ μελετᾶται μετὰ προσοχῆς καὶ νὰ ἐφαρμόζηται εἰς τὴν ζωήν· καὶ τότε θὰ ἔχωμεν τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα (Ἰακ. α.΄ 22—27).

Π. Ι. Σειρηνίδης

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω πωλήσεων τῆς Βρεττανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας, ἡ Ἀμερικανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία διὰ τῶν δύο ἐν Μακεδονίᾳ βιβλιοπωλῶν αὐτῆς ἐπώλησε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 891 Βίβλους, 2984 Κ. Διαθήκας καὶ 1789 τεύχη μεμονωμένων βιβλίων τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἤτοι ἐν ὅλῳ 5664 ἀντίτυπα, ἀξίας δρ. 27,610.50.

ΚΙΝΕΖΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΘΕΙΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΑΥΤΟΥ

(ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ)

Ἰρλανδὸς ἱεραπόστολος, ὁ Στάνλεϋ Τζώνς, ἐπισκεφθεὶς μετὰ τοῦ ἐν Ἀνατολῇ γνωστοῦ Ἀμερικανοῦ ἑκατομμυριούχου καὶ κήρυκος τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ δόκτωρος Σέργουδ—Ἔδδυ, τὴν Κίναν, ἐγνώρισε προσωπικῶς τὸν Χριστιανὸν στρατηγὸν τῆς Κίνας Φέγκ καὶ ἐδημοσίευσε περὶ αὐτοῦ ἄρθρον ἐν Ἰρλανδικῷ περιοδικῷ ἔχον ὡς ἑξῆς:

Εἶδον μέγαν ἄνδρα καὶ Χριστιανόν. Εἶχον ἀκούσει πολλὰ περὶ τοῦ στρατηγοῦ Φέγκ, τοῦ διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας Χονὰν καὶ εἶχον μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ τὸν συναντήσω. Τὸ πρόγραμμα τῶν κηρυγμάτων μας μᾶς ὡδήγησεν εἰς Κάϊφεγκ, τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας Χονάν, ὅπου εὑρίσκεται ὁ στρατηγὸς Φέγκ. Περιεμένομεν πολλὰ ἐξ ὅσων εἰς διάφορα μέρη εἴχομεν ἀκούσει περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅ,τι εἴδομεν ὑπερηκόντισε τὰς προσδοκίας μας. Πρὸ εἴκοσι ἐτῶν ὁ νῦν στρατηγὸς Φέγκ ἦτο ἀμαθὴς στρατιώτης καὶ δεισιδαίμων καθ' ὑπερβολήν. Μᾶς εἶπεν ὅτι τότε ἐπίστευεν ὅτι οἱ ξένοι ἐξώρυσσον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν παιδίων, καὶ δι' αὐτῶν παρεσκεύαζον τὸ φάρμακον. διὰ τοῦ ὁποίου ἔστελλον τὰ τηλεγραφήματά των. Τότε οὐδὲ τὸ ὄνομά του ἠδύνατο καλῶς νὰ γράψῃ. Ὅτε ἀπόσπασμα στρατοῦ ἐστάλη εἴς τινα πόλιν μὲ διαταγὴν νὰ διέλθωσιν αὐτὴν πυροβολοῦντες ἵνα ἐκφοβίσωσι τὸν δαίμονα τῆς χολέρας, ἥτις ἐμάστιζεν αὐτήν, ὁ Φέγκ δὲν ἠρκέσθη νὰ πυροβολῇ εἰς τὸν ἀέρα ὡς οἱ λοιποὶ στρατιῶται, ἀλλ' ἤνοιξε διὰ τῶν σφαιρῶν του ὀπὰς εἰς τοὺς τρεῖς Κινεζικοὺς χαρακτῆρας οἵτινες ἀπετέλουν τὴν ἐπιγραφὴν τῆς Πρεσβυτερικῆς Ἀποστολῆς, ἵνα δείξῃ ὅτι ἐμίσει τόσον τὸν δαίμονα τῆς χολέρας ὅσον καὶ τὴν Χριστιανικὴν ἀποστολήν.

Σήμερον αὐτὸς εἶναι ὁ ἐξοχώτερος ἀνὴρ τῆς Κίνας ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις. Κινέζοι τε καὶ ξένοι μοὶ εἶπον ὅτι αὐτὸν νομίζουν τὸν μόνον δυνάμενον νὰ σώσῃ τὴν Κίναν καὶ νὰ γείνῃ ὁ ἄξιος αὐτῆς Πρόεδρος. ἀσυγκρίτως ἀνώτερος πάντων τῶν μέχρι τοῦδε.

Τί συνέβη εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὥστε νὰ στρέψῃ αὐτὸν καὶ μεταβάλῃ ἀπὸ ἀμαθοῦς καὶ δεισιδαίμονος στρατιώτου εἰς τὸν πρῶτον στρατηγὸν τῆς Κίνας καὶ εἰς ἄνθρωπον ἐξασκοῦντα τὴν πλέον ἰσχυρὰν ἠθικὴν ἐπιρροὴν ἐν τῇ χώρᾳ;

Ὅτε ἡ Ἀμερικανὶς ἱεραπόστολος Δὶς Μόρελλ ἔμελλε νὰ φονευθῇ ὑπὸ τῶν Βόξερς ἐν τῇ πόλει Πσαντιφοῦ, παρεκάλει αὐτοὺς νὰ φεισθοῦν τῆς ζωῆς της χάριν τῶν ἀσθενῶν οἱ ὁποῖοι θὰ ἔμενον χωρὶς ἰατροῦ· ἐὰν δὲ ἐπιμένουν νὰ τὴν φονεύσουν, τοὐλάχιστον νὰ μὴ βλάψουν τὰ γυναικόπαιδα τὰ ὁποῖα εἶχον καταφύγει εἰς τὴν οἰκίαν της. Ἡ διήγησις τοῦ γεγονότος τούτου ἔφθασεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ σκληροῦ στρατιώτου Φέγκ. Τότε πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν μου», ἔλεγεν εἰς ἡμᾶς, «ᾐσθάνθην νὰ ἀφυπνίζηται ἡ συνείδησίς μου. Μετὰ πολὺν καιρόν, ὅτε πλέον

εἶχε προαχθῇ εἰς τὸν βαθμὸν ταγματάρχου παρευρέθη εἰς δύο ὁμιλίας τοῦ Μότt, καὶ ὑπέγραψε δελτίον ὑποσχέσεως ὅτι θὰ συγχάζῃ εἴς τινα τάξιν τῆς μελέτης τῶν Γραφῶν· πρὸ ἕνδεκα δὲ ἐτῶν ἐβαπτίσθη, γενόμενος μέλος ἐκκλησίας τινὸς τοῦ Πεκίνου.

Ἡ ἀφύπνισις τῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἤξιζε τὴν θυσίαν μιᾶς ζωῆς· διότι ἡ συνείδησις αὕτη δύναται νὰ ἀποβῇ σωτήριος διὰ τὴν Κίναν. Εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις πόση πολιτικὴ διαφθορὰ καὶ κατάχρησις τῶν δημοσίων προσόδων παραλύει τὴν χώραν ταύτην. Οἱ Κινέζοι εἶναι λαὸς ἐργατικώτατος, ἐξόχως δὲ ὑπομονητικὸς καὶ ἐσκληραγωγημένος· ἀλλὰ πᾶσα πρόοδος παρεμποδίζεται ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς τῶν ἐν ἀξιώμασιν. Ὁ δημόσιος ὑπάλληλος ὑποτίθεται πάντοτε ὅτι ἐντὸς τῶν ὀλίγων ἐτῶν τῆς ὑπηρεσίας του θὰ καταρτίσῃ τὴν περιουσίαν του· καὶ διὰ τοῦτο οἱ Κινέζοι λέγουν ὅτι εἶναι προτιμώτερον νὰ ἀνέχωνται τὸν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καταγραστὴν ὑπάλληλον παρὰ νὰ ζητῶσι νέον, διότι ὁ παλαιὸς δυνατὸν νὰ χορτασθῇ ἐπὶ τέλους, ἐν ᾧ ὁ νέος θὰ ἔλθῃ μὲ ἠκονημένην τὴν ὄρεξιν. Ἡ Κίνα λοιπὸν ἔχει ἀνάγκην ἀνδρὸς ἰσχυροῦ καὶ μὲ συνείδησιν. Ὁ στρατηγὸς Φέγκ εἶναι ἰσχυρὸς καὶ ἔχει συνείδησιν, μάλιστα τρομεράν. Εἶναι ἄνθρωπος ἁπλοῦς καὶ δημοκρατικώτατος, καὶ ὅμως εἰς τὸ στράτευμά του ὑπάρχει πειθαρχία, ἡ ὁποία δὲν παρατηρεῖται εἰς οὐδένα ἄλλον στρατὸν ἐν τῷ κόσμῳ· πειθαρχία δὲ ἐπιβαλλομένη οὐχὶ διὰ κανόνων ἀλλὰ διὰ τοῦ προσωπικοῦ παραδείγματος καὶ τῆς ἠθικῆς ἐπιβολῆς τοῦ στρατηγοῦ.

Ὁ στρατὸς τοῦ Φέγκ περιλαμβάνει εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν ἀλλὰ καθ' ὅσον εἶναι γνωστὸν δὲν ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ οὐδὲ εἷς πίνων οἰνοπνευματώδη ποτά, καπνίζων, χαρτοπαικτῶν ἢ πάσχων ἐξ ἀφροδισιακοῦ νοσήματος. Εἶναι ὁ ἁγνότερος στρατὸς τοῦ κόσμου. Εἰς τόσα ἔργα ἐπασχολεῖ αὐτοὺς ὥστε δὲν ἔχουν καιρὸν διὰ τοιαῦτα πράγματα. Εἶναι πασίγνωστος ὁ Κινέζος στρατιώτης διὰ τὴν κλίσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν λαφυραγώγησιν· διὰ τοῦτο, ὅτε ὁ στρατὸς τοῦ Φέγκ ἐστρατοπέδευσεν ἔξωθεν πόλεώς τινος ὅλα τὰ καταστήματα ἐκλείσθησαν, διότι ἦσαν βέβαιοι οἱ κάτοικοι ὅτι θὰ ἐπηκολούθει λεηλασία· ἀλλὰ ἠγνόουν τὸν στρατὸν τοῦ Φέγκ· καὶ ὅταν ὁ στρατὸς οὗτος ἔμελλε νὰ μεταβῇ ἐκεῖθεν, οἱ ἔμποροι τῆς πόλεως προσέφερον εἰς ἕκαστον τῶν ἀνδρῶν ἀνὰ ἓν μετάλλιον εἰς ἔνδειξιν ἐκτιμήσεως τῆς λαμπρᾶς αὐτῶν διαγωγῆς.

Ὅταν ὁ Φέγκ μεταβαίνῃ που τῆς χώρας μὲ τὸν στρατόν του, παραγγέλλει νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν ὅλαι αἱ ἐλαφρῶν ἠθῶν γυναῖκες ἐντὸς τόσων ἡμερῶν· ἀλλ' εἴς τινα πόλιν μία τις τοιαύτη γυνὴ δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἡ διαταγὴ ἦτο σοβαρά, καὶ ἔμεινε πέραν τῆς ταχθείσης προθεσμίας, καὶ εὐθὺς ἐτυφεκίσθη. Ἦτο σκληρόν; Ναί, ἀλλὰ πάντες ὁμολογοῦν ὅτι μόνον τοιαύτη αὐστηρότης δύναται νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἐν Κίνᾳ. Στρατιῶται μὴ ἀνήκοντες εἰς τὸ στράτευμά του συνελήφθησαν διαρπάζοντες τὰ τῶν πολιτῶν. Καὶ αὐτοὶ ἐπ' ἴσης ἐτυφεκίσθησαν. Ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα ταύτην ἔχει καρδίαν παιδίου. Πρό τινος ἐπεκράτησε παρατεταμένη ξηρασία, καὶ οἱ Χριστιανοὶ τοῦ τόπου ἐκείνου συνῆλθον πρὸς

προσευχήν, παρεκάλεσαν δὲ τὸν στρατηγὸν Φέγκ νὰ προσευχηθῇ. Οἱ παρευρεθέντες ὁμολογοῦσιν ὅτι δὲν ἤκουσαν ἄλλην τοιαύτην προσευχήν. Ἐν ᾧ τὰ δάκρυα ἔρραινον τὰς παρειάς του, παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ καὶ νὰ δώσῃ βροχήν. Μόλις ἐλύθη ἡ σύναξις καὶ ἤρχισε νὰ βρέχῃ!

Τοὺς στρατιώτας διδάσκει νὰ ἐργάζωνται, δίδων αὐτὸς τὸ παράδειγμα. Ἐγείρεται εἰς τὰς 4.30, ἀναγινώσκει τὴν Γραφὴν καὶ προσεύχεται, καὶ σπουδάζει τὴν Κινεζικὴν μέχρις ὥρας 6, τὴν Ἀγγλικὴν μέχρις 7, καὶ οὕτω διὰ πᾶσαν ὥραν ἔχει τὴν ὡρισμένην ἐνασχόλησιν μέχρι τῶν 10. Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς 1 μ. μ. ἐργάζεται εἰς τὸ σιδηρουργεῖόν του, ὅπου κατασκευάζει μαχαίρια καὶ ψαλίδια μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας, Οὕτω διδάσκει τοὺς στρατιώτας διὰ τοῦ παραδείγματός του. Ἕκαστος αὐτῶν ὑποχρεοῦται νὰ μάθῃ τέχνην τινά, ξυλουργικήν, ὑφαντικήν, ὑποδηματοποιΐαν, καλτσοπλεκτικήν, σαπωνοποιΐαν, καὶ τὴν διατήρησιν καρπῶν καὶ κρεάτων ἐντὸς δοχείων. Οὕτω πως οἱ στρατιῶται ράπτουσι καὶ ἐπισκευάζουσι τὰ ἐνδύματα καὶ ὑποδήματά των· τὸ αὐτὸ δὲ πράττουσι καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ — διότι καὶ αὐτοὶ ὑποχρεοῦνται νὰ μάθωσι μίαν τινὰ τέχνην.

Μόλις ἓξ μῆνες παρῆλθον ἀφ᾽ ὅτου διωρίσθη διοικητὴς τῆς Καϊφεγκ, καὶ ὅμως ἡ πόλις ἐκαθαρίσθη ἀπ᾽ ἄκρου εἰς ἄκρον. Παντοῦ ἔβλεπέ τις ρητόν τι ἢ ἠθικόν τι παράγγελμα γεγραμμένον ἐπὶ τῶν τοίχων ἢ ἐπὶ ἰδιαιτέρων πινακίδων. Ὑπῆρχον εἰς περιόπτους θέσεις τῆς πόλεως πελώριοι πίνακες ἐφ᾽ ὧν ἦσαν γεγραμμένα τὰ ὀνόματα καὶ οἱ ἔπαινοι τῶν προγενεστέρων διοικητῶν, τινὲς τῶν ὁποίων ἦσαν διαβόητοι ἐπὶ καταχρήσεσι. Τοὺς πίνακας τούτους ὁ Φέγκ ἐπέχρισε καὶ ἐνέγραψεν ἐδάφια ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ ἠθικὰ παραγγέλματα ἐκ τῶν τοῦ Κομφουκίου. Ἀπησχόλησε ζωγράφους οἵτινες ἐζωγράφισαν ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως διαφόρους εἰκόνας παριστανούσας τὸ κακὸν τῆς δεσμεύσεως τῶν ποδῶν τῶν κορασίων, τὸ κακὸν τοῦ καπνίζειν τὸ ὄπιον, τὸ κακὸν τῆς σπατάλης, τῆς ἔριδος, τῶν ἀνθυγιεινῶν συνθηκῶν, κτλ. καὶ βλέπει τις πλήθη ἱστάμενα πρὸ τῶν εἰκόνων τούτων καὶ λαμβάνοντα τὴν ἐξ αὐτῶν ἠθικὴν διδασκαλίαν.

Φίλος τις τοῦ Φέγκ κατέλαβεν αὐτὸν ἡμέραν τινὰ σπογγίζοντα τὸ πάτωμα! Μαθόντες τοῦτο οἱ τοῦ ἐπιτελείου του διεμαρτύροντο πρὸς αὐτὸν λέγοντες ὅτι ἐξευτελίζει οὕτω τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ὡς στρατηγοῦ καὶ διοικητοῦ, ἀνέφερον δὲ καὶ γνώμας τοῦ Κομφουκίου πρὸς ὑποστήριξιν τῆς διαμαρτυρίας των. Ὁ Φέγκ ἀπεκρίθη: Μάλιστα, ὁ Κομφούκιος εἶπεν αὐτά· ἀλλὰ τί λέγει ἡ Νέα Διαθήκη; Ἰδοὺ τὸ σχετικὸν ἐδάφιον· καὶ ἀνέγνωσεν —«ὅστις θέλει νὰ γείνῃ μέγας ἐν ὑμῖν, ἂς εἶναι ὑπηρέτης ὑμῶν· καὶ ὅστις θέλει νὰ ἦναι πρῶτος ἐν ὑμῖν, ἂς ἦναι δοῦλος ὑμῶν». Ἐκεῖνοι δὲ ἀνεγνώρισαν ὅτι εἶχε δίκαιον· καὶ οὕτως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν αἰσχύνεται δι᾽ οἱανδήποτε ἐργασίαν.

Ἔχει αὐτοκίνητον, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖ χάριν τῶν φίλων καὶ τῶν ἐπισήμων ὅσοι ἐπισκέπτονται αὐτόν· αὐτὸς ὅμως οὐδέποτε τὸ μεταχειρίζεται· ἀλλ᾽ ἢ ἐπιβαίνει τοῦ ποδηλάτου, ἢ ὑπάγει πεζὸς ἢ ἔφιππος. Οἱ δὲ ἀξιωματικοί του ἐθι-

δάχθησαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται μαλακὰ ἁμάξια ἀλλ' εἶναι προωρισμένοι διὰ σκληραγωγίαν.

Εἴχομεν κατὰ πᾶσαν πρωΐαν διδασκαλίαν διὰ τοὺς ἀξιωματικοὺς εἰς τὰς 7.30, ὅτε ἔληγεν ἡ ἐπιθεώρησις καὶ τὰ γυμνάσια· ἐνῷ δὲ ἠσχολοῦντο εἰς τὰς ἀναγκαίας ἑτοιμασίας πρὸς μετάβασιν τοῦ στρατεύματος εἰς τὸ Πεκῖνον, ἤρχοντο κατὰ πᾶσαν πρωΐαν εἰς τὴν διδασκαλίαν ἀξιωματικοὶ μεταξὺ 800 καὶ 1000. Οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδον τοιοῦτόν τι. Κατὰ τὴν σύναξιν προήδρευεν ἀνώτερος ἀξιωματικός, ἡ μουσικὴ ἐπαιάνιζε, καὶ ὅτε ἤρχιζεν ἡ ὁμιλία, ἕκαστος ἐξῆγε τὸ σημειωματάριόν του καὶ μὲ τὸ μολυβδοκόνδυλον ἦτο ἕτοιμος νὰ λάβῃ σημειώσεις. Ὁσάκις δὲ ἐλέγετό τι ὅπερ ἤγγιζεν αὐτοὺς περισσότερον, ἐχειροκρότουν. Τὴν τελευταίαν Κυριακὴν ἡ σύναξις διήρκεσε δύο ὥρας καὶ τέταρτον· καὶ ὅμως δὲν ἠρκοῦντο· ἤθελον νὰ ἀκούσωσι περισσότερα. Ὁ κ. Σέργουδ—Ἔδδυ καὶ ἐγὼ ὡμιλήσαμεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἡ συνάθροισις ἦτο μοναδική. Ἀπήρχοντο εἰς Πεκῖνον, τὴν μεγάλην των πρωτεύουσαν, καὶ ᾐσθάνοντο ὅτι μετέβαινον ἵνα μαρτυρήσωσι περὶ τοῦ Χριστοῦ ὡς τοῦ χαρίσαντος εἰς αὐτοὺς ζωὴν ἁγνότητος καὶ ἀνδρισμοῦ ἐνώπιον τῆς ἐπικρατούσης πολιτικῆς διαφθορᾶς, ὡς ἄλλοι εὐαγγελισταί. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐξωτερικόν των εἶναι διάφορον ὅλων τῶν ἄλλων στρατιωτῶν τῆς Κίνας· οἱ ἄλλοι εἶναι νωθροὶ καὶ βραδυκίνητοι· αὐτοὶ πρόθυμοι, ζωηροί, προοδευτικοὶ καὶ τὸ σπουδαιότερον, καθαροὶ τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν.

Εἶναι δὲ καὶ πολεμισταί· πρᾶγμα ἀναγκαῖον εἰς τὴν σημερινὴν χαώδη κατάστασιν τῆς Κίνας. Ὅτε ἐξεκίνησαν τὸ παρελθὸν ἔαρ νὰ πολεμήσωσι κατὰ τοῦ Τσάγκ Τσὸ—Λίν, τοῦ Μαντσουριανοῦ δικτάτορος, ἠρώτησέ τις τὸν Φέγκ διατί ἀφίνει τὴν θέσιν τοῦ διοικητοῦ καὶ ὑπάγει εἰς πόλεμον —διότι οὐδεὶς Κινέζος θὰ ἐγκατέλειπε τοιαύτην προσοδοφόρον θέσιν πρὸς ἐκτέλεσιν ἑνὸς καθήκοντος. Ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐδημηγόρησε πρὸς τὸν στρατόν, καὶ ἐν τέλει εἶπε: «Κάποιος μὲ ἠρώτησε διὰ τί ἀφίνω τὴν θέσιν τοῦ διοικητοῦ καὶ ἐξέρχομαι νὰ πολεμήσω ὑπὲρ τῆς Κίνας. Δὲν μὲ μέλει διὰ τὴν θέσιν διοικητοῦ περισσότερον ἀφ' ὅσον μὲ μέλει δι' αὐτὸ τὸ παληό μου παποῦτσι», καὶ ἐκβαλὼν τὸ ὑπόδημά του τὸ ἐξεσφενδόνισεν ὅσον ἠδύνατο μακρότερον. Χειροκροτήματα ἐκάλυψαν τὸν λόγον του ἐκ μέρους τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον εὐθὺς ἐξεκίνησε, καὶ ἀνεδείχθη νικητής. Ὀλίγοι ἄνδρες ἐξ αὐτῶν διέσπασαν τὸ μέτωπον τοῦ Τσάγκ Τσὸ—Λὶν καὶ κατετρόπωσαν τὸν στρατόν του. Πρὸ τῆς μάχης οἱ ἀξιωματικοὶ εἶχον ἀπὸ κοινοῦ προσευχὴν καὶ ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ, εἰ δυνατὸν νὰ μὴ γείνῃ μάχη καὶ φονευθῶσι ἄνθρωποι· ἀλλ' ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀδύνατον, νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ μὴ πολεμήσωσιν μὲ τὸ αἴσθημα τοῦ μίσους. Εἰσῆλθον δὲ εἰς τὴν μάχην ψάλλοντες τὸν ὕμνον: «Τοῦ Χριστοῦ ὁπλῖται, βαίνετε ἐμπρός, σῆμα ἔμπροσθέν σας βαίνει ὁ Σταυρός». Ὁ στρατηγὸς Γοῦ Πέϊ Φοῦ ἔλαβεν τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐκείνης, ἀλλ' ὁ στρατὸς τοῦ Φέγκ ἐκέρδησε τὴν μάχην.

Ἐννέα χιλιάδες ἐκ τοῦ στρατοῦ τούτου ἔγειναν ἤδη Χριστιανοί, καὶ ἄλλοι ζητοῦσι νὰ βαπτισθῶσι καὶ εἶναι κατηχούμενοι. Ἔτι καὶ μὴ Χριστιανοὶ στρατι-

ῶται λέγουν ὅτι «καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἤμεθα Χριστιανοί, ἀφ᾿ οὗ πρέπει νὰ φερώμεθα ὡς αὐτοί!» Οὐδεμία πίεσις ἢ βία ἀσκεῖται, ἀλλὰ τὸ γενικὸν αἴσθημα τοῦ στρατεύματος εἶναι πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ εἶναι Χριστιανοὶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν τινὲς θερμοὶ κήρυκες. Ὑπάρχουσι δὲ ἓξ Κινέζοι κεχειροτονημένοι ἱεροκήρυκες εἰς τὸν στρατὸν τοῦτον· καί τινες ἱεραπόστολοι ὡς καὶ ἐργάται τοῦ Χριστιανικοῦ Συλλόγου τῶν Νέων ἐπισκέπτονται τὸν στρατὸν περιοδικῶς καὶ συνεργοῦσιν εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν ἀνδρῶν. Εἰς τὸ βάπτισμα δὲν γίνονται δεκτοὶ πολλοὶ ὁμοῦ, διότι ἕκαστος αὐτῶν ὑποβάλλεται εἰς αὐστηρὰς ἐξετάσεις, καὶ πολλῶν τὸ βάπτισμα ἀναβάλλεται. Οὕτως ἀνέρχονται εἰς χιλιάδας οἱ ἀναμένοντες.

Ἐν ᾧ συνωμιλοῦμεν μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Φέγκ καὶ ᾐσθανόμεθα τὸν σοβαρὸν ἅμα καὶ ταπεινόν τρόπον του, μᾶς ἐφαίνετο ὡς συνδυάζων τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Λίγκολν, τοῦ Κρόμουελλ καὶ τοῦ Μούδη· διότι πάσχει ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του ὡς ὁ Λίγκολν, εἶναι σιδηροῦς ὡς ὁ Κρόμουελλ καὶ εἶναι φλογερὸς ὡς ὁ Μούδη· καὶ ὅμως εἶναι ἤπιος καὶ ἀξιαγάπητος, ἔτι δὲ καὶ ἀρκετὰ εὐφυολόγος.

Εἶπον εἰς αὐτὸν ὅτι ἀπερχόμενος εἰς Ἰνδίας θὰ προτρέψω τοὺς ἐκεῖ Χριστιανοὺς νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅστις ἵσταται ὡς φῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τῆς Κίνας. Τοῦτο τὸν συνεκίνησε, καὶ μοὶ ἔδωκε τὴν φωτογραφίαν του, σημειώσας παραπλεύρως μὲ Κινεζικοὺς χαρακτῆρας τὰς λέξεις: »Πρὸς ὑπόμνησιν», θέλων διὰ τούτου νὰ μοὶ ὑπομνήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν μου ταύτην.

ΓΟΥΝΤΡΩ ΟΥΪΛΣΩΝ

Ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ὁ πρώην Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Γούντρω Οὐΐλσων. Πρὸ ἑπταετίας, καθ᾿ ἣν ἐποχὴν ἡ Ἀμερικὴ ἐδίσταζεν ἀκόμη ἂν θὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν παγκόσμιον πόλεμον, ἡ προσωπικότης τοῦ Οὐΐλσωνος εἵλκυσε τὸ παγκόσμιον ἐνδιαφέρον, διότι μὲ τὴν εὐρυτάτην ἐξουσίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ πρόεδρος τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας, ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ ἔπαιξε τὸ μέγιστον ρόλον εἰς τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ Οὐΐλσωνος δὲν ἦτο τι ἄγνωστον. Ἀρχίσας τὸ στάδιόν του ὡς καθηγητής, γενόμενος ἔπειτα Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Πρίνστον, εἰσῆλθε κατὰ τὸ ἔτος 1910 εἰς τὸν πολιτικὸν βίον διὰ νὰ ἀγωνισθῇ κατὰ τῆς πολιτικῆς συναλλαγῆς καὶ διαφθορᾶς, καὶ ἐξελέγη Διοικητὴς τῆς πολιτείας Νέας Ἰερσέης. Ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ ἐν τῷ ἀξιώματι τούτῳ ἀφῆκεν ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν· διότι ὁ Οὐΐλσων ἀνεδείχθη ἄσπονδος πολέμιος πάσης καταχρήσεως καὶ ἀντεμετώπισεν ἀπτόητος τὴν ὀργὴν καὶ ἀντίδρασιν πλείστων ὅσων πολιτικῶν ὀργανώσεων καὶ βιομηχανικῶν ἑταιρειῶν, ὧν τὰ συμφέροντα κατεστρέφοντο διὰ τῆς ἐξυγιαντικῆς του πολιτικῆς.

Τόσον δὲ ἀνεδείχθη εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ, ὥστε ἐξελέγη διὰ μεγάλης πλειοψηφίας Πρόεδρος τῆς Συμπολιτείας κατὰ τὸ ἔτος 1916, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ παγκόσμιος πόλεμος εὑρίσκετο εἰς τὴν φοβερωτέραν αὐτοῦ ἔντασιν. Ὁ Οὐΐλσων ἦτο φύσει ἐχθρὸς τοῦ Γερμανικοῦ δεσποτισμοῦ καὶ μιλιταρισμοῦ. Ἐν τούτοις δὲν ἐξῆλθε τῆς οὐδετερότητος ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, διότι ᾐσθάνετο ὅτι ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς δὲν ἦτο ἀκόμη ὑπὲρ τοῦ πολέμου. Περιωρίσθη ὅθεν εἰς τὸ νὰ παρεμβαίνῃ ὡς οὐδέτερος καὶ νὰ συμβουλεύῃ τὴν Γερμανίαν νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὰς βιαιότητας καὶ σκληρότητας ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ πολέμου. Πρωτίστως διεμαρτυρήθη κατὰ Φεβρουάριον 1917 κατὰ τοῦ ἀνηλεοῦς «ὑποβρυχιακοῦ πολέμου», τὸν ὁποῖον ἐκήρυξε τότε ἡ Γερμανία κατὰ τῶν ἀόπλων ἐμπορικῶν σκαφῶν· ὅτε δὲ ἡ καταβύθισις τῆς «Λουζιτανίας», ἐξήγειρε τὴν φρίκην καὶ ἀγανάκτησιν τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ, τότε πλέον ὁ Οὐΐλσων ᾐσθάνθη ὅτι εἶχε τὸ ὅλον ἔθνος μαζύ του καὶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν.

Εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Εἰρήνης ἐν Παρισίοις ὁ Οὐΐλσων ἦτο ἡ κυριωτέρα μορφή, ὄχι ἁπλῶς διότι ἡ νίκη τῶν Συμμάχων ὠφείλετο κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν συνδρομὴν τῆς κραταιᾶς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ κυρίως διότι αὐτός, διὰ τῶν 14 ὅρων του, εἶχεν εἰσαγάγει μίαν ὑψηλὴν ἰδεολογίαν εἰς τὴν διεθνῆ διπλωματίαν, ἄγνωστον μέχρι τότε. Εἰς τὸν Οὐΐλσωνα εὗρον οἱ καταδεδυναστευμένοι λαοὶ τὸν ἀφιλοκερδῆ ὑπέρμαχον αὐτῶν, τὰ δὲ κράτη, τὰ θέλοντα νὰ καταπατήσωσι τὰ δίκαια ἄλλων ἀσθενεστέρων λαῶν, τὸν ἀμείλικτον ἀντίμαχόν των. Θὰ ἐνθυμῶνται ἴσως ἀκόμη οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν μὲ ποῖον ἐνθουσιασμὸν ὑπεδέχθησαν οἱ Ἰταλοὶ τὸν Οὐΐλσωνα εἰς τὴν Ρώμην καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας πῶς τὸν ὕβριζον, διότι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε δηλώσει ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν νὰ προσαρτήσῃ χώρας μὴ Ἰταλικάς, ὡς τὴν Δαλματίαν, τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὰ Δωδεκάνησα !

Ἀλλὰ τὸ μέγα ἔργον τοῦ Οὐΐλσωνος ἦτο ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὠνειρεύθη, αὐτὸς διωργάνωσεν, αὐτὸς ἐπέβαλεν εἰς τὰ μεγάλα ἔθνη. Ἐὰν δὲ τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἔργον αὐτοῦ δὲν ἐτελεσφόρησεν ἀκόμη, εἰς τοῦτο δὲν πταίει ὁ Οὐΐλσων. Δυστυχῶς αὐτὴ αὕτη ἡ πατρίς του τὸν ἀπηρνήθη. Οἱ πολιτικοί του ἐχθροὶ ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὴν μακράν του ἀπουσίαν ἐν Εὐρώπῃ κατώρθωσαν νὰ δηλητηριάσουν ἐναντίον του τὴν Γερουσίαν καὶ τὴν κοινὴν γνώμην, οὕτως ὥστε ἡ μὲν Γερουσία νὰ ἀπορρίψῃ τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ὁ δὲ λαὸς κληθεὶς εἰς τὰς κάλπας πρὸς ἐκλογὴν νέου προέδρου, νὰ καταψηφίσῃ τὸν Οὐΐλσωνα. Οὕτω δὲ ἡττηθεὶς καὶ συγχρόνως παθὼν συμφόρησιν ἐγκεφαλικήν, σωματικῶς μὲν ἔγεινε παραλυτικός, πολιτικῶς δὲ ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς σκηνῆς.

Λυπηρὸν ἀληθῶς τέλος μιᾶς τόσον ἐξαιρετικῆς φυσιογνωμίας! Ἀλλ' αἱ ἰδέαι τοῦ Οὐΐλσωνος δὲν ἀπέθανον, καὶ ὅσῳ παρέρχεται ὁ χρόνος, τόσῳ οἱ συμπολῖται αὐτοῦ ἀρχίζουν νὰ αἰσθάνωνται ὅτι ἠδίκησεν ἑαυτὴν ἡ Ἀμερικὴ μὴ ἀσπασθεῖσα τὸ πρόγραμμα τοῦ Οὐΐλσωνος καὶ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν. Εἶναι δὲ πιθανὸν

ὅτι ταχέως θὰ προσχωρήσῃ καὶ αὐτὴ ἡ Ἀμερικὴ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, ὁπότε ὁ θεσμὸς οὗτος θὰ καταστῇ ἀκαταμάχητος.

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχομεν λόγους νὰ τηρήσωμεν εὐλαβῶς καὶ εὐγνωμόνως τὴν μνήμην τοῦ Οὐΐλσωνος· διότι αὐτὸς συνήργησεν ἐνθέρμως εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Μ. Ἀσίαν, ἀναγνωρίζων τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια καὶ ἐκεῖ καὶ ἐν Θρᾴκῃ καὶ ἐν Δωδεκανήσῳ. Ἐὰν ἡμεῖς δὲν ὑπήρξαμεν ἱκανοὶ νὰ παγιώσωμεν τὰ ὅσα μᾶς ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῶν συνθηκῶν, εἰς τοῦτο βεβαίως δὲν πταίει ὁ Οὐΐλσων, ὅστις ἐκθύμως μᾶς ὑπεστήριξεν εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Εἰρήνης, ἕωσοῦ ἡ ἀσθένειά του καὶ ἡ ἀπόφασις τῶν συμπολιτῶν του τὸν ἀπεμάκρυναν τῆς πολιτικῆς σκηνῆς.

Η ΕΡΗΜΟΝΗΣΟΣ

ἢ

Τὸ καταφύγιον τῶν στασιαστῶν.

Διήγημα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἔργα καὶ περιπέτειαι τῶν στασιαστῶν.

(συνέχεια)

Ὁ ὑπαξιωματικὸς ὡμίλησε μετὰ σεβασμοῦ ὡς κατώτερος πρὸς ἀνώτερον. Ἂν καὶ ὁ Χριστιανὸς μὲ τὴν πρᾶξιν τῆς στάσεως εἶχε χάσει τὴν προτέραν θέσιν του καὶ κατεβίβασεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν λοιπῶν στασιαστῶν, οἵτινες ἦσαν ἕως τότε ὑφιστάμενοί του, οὐδέποτε ὅμως ἔχασε τὸν σεβασμόν των. Λέγεται δὲ ὅτι ἐξηκολούθουν μέχρι τέλους νὰ τὸν ἀποκαλοῦν «**κύριον** Χριστιανόν».

— «Νὰ ἀγκυροβολήσωμεν!» εἶπεν ὁ Χριστιανὸς μὲ φωνὴν ἐμφαίνουσαν ἀπελπισίαν. «Ἄ, Ἐδουάρδε, δὲν ὑπάρχει πλέον δι' ἡμᾶς μόνιμον ἀγκυροβόλιον εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον! Δυνάμεθα νὰ ἀγκυροβολήσωμεν ἐν τῷ λιμένι Ματαβάϊ ἀπόψε, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ σηκώσωμεν πάλιν ἄγκυραν καὶ ν' ἀναχωρήσωμεν μετ' ὀλίγας ἡμέρας».

— «Ἐλᾶτε, κύριε Χριστιανέ», εἶπεν ὁ ἄλλος ζωηρῶς, «μὴ ἀπελπίζεσθε ἔτσι. Γνωρίζετε ὅτι ἐξηναγκάσθημεν νὰ κάμωμεν ὅ,τι ἐκάμαμεν καὶ τώρα δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μεταβάλωμεν τὰ πράγματα».

— «Ἠναγκάσθημεν! Δυστυχῆ φίλε μου», ἀπεκρίθη ὁ Χριστιανός, θέτων τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ὑπαξιωματικοῦ, «σὺ οὐδὲν μέρος ἔλαβες εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτην ὑπόθεσιν. Ἐγὼ παρέσυρα ὅλους σας εἰς τὸ κίνημα, ἀλλὰ — ἔστω, καθὼς εἶπες, δὲν δυνάμεθα τώρα νὰ μεταβάλωμεν τὸ γεγονός. Πρέπει νὰ κάμωμεν ὅ,τι δυνάμεθα, — καὶ ὁ Θεὸς βοηθός!»

Καὶ ἐξηκολούθησε κυττάζων πέραν τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου. Μετ' ὀλίγον

ἐστράφη ταχέως καὶ λαβὼν τὸν Γιώγγ ἀπὸ τὸν βραχίονα, ἤρχισε νὰ βαδίζῃ κατὰ μῆκος τῆς γεφύρας, ἐν ᾧ ὡμίλει πρὸς αὐτόν.

—«Ὡς λέγεις, Ἐδουάρδε, θὰ ἀγκυροβολήσωμεν ἀκόμη μίαν φορὰν εἰς τὸν λιμένα Ματαβάϊ· ἀλλ' ἔχω σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ μείνω ἐκεῖ».

—«Λυποῦμαι δι' αὐτό, κύριε Χριστιανέ», εἶπεν ὁ Γιώγγ, «διότι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνδρῶν ἔχουν ἐξ ἴσου σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μείνουν, καὶ ἐξεύρετε ὅτι μερικοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπίμονοι καὶ ἀπηλπισμένοι».

— «Αὐτὸ τὸ ἐξεύρω καλῶς ἀλλὰ θὰ κάμω εἰς αὐτοὺς μίαν πρότασιν, τὴν ὁποίαν νομίζω ὅτι θὰ δεχθοῦν. Θὰ προτείνω δηλ. κατὰ πρῶτον νὰ ἀφήσωμεν τὴν Ὀταχείτην καὶ νὰ ζητήσωμεν ἄλλο τι ἀσφαλέστερον καταφύγιον· καὶ ἐὰν δὲν δεχθοῦν αὐτό, θὰ προτείνω νὰ διανεμηθοῦν ὅλα τοῦ πλοίου τὰ ἐφόδια καὶ ἡ περιουσία μεταξύ μας, καὶ τὰ μὲν μερίδια ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι προτιμοῦν νὰ μείνουν ἐδῶ νὰ ἀποβιβασθοῦν, νὰ ἀποπλεύσουν δὲ μετ' ἐμοῦ οἱ λοιποὶ μὲ τὰ ἀνήκοντα εἰς αὐτοὺς μερίδια, ὅσοι θὰ προτιμήσουν νὰ ἀκολουθήσουν τὰς τύχας μου πρὸς ἀναζήτησιν μακρυνοτέρας καὶ ἀσφαλεστέρας κατοικίας».

—«Τοῦτο ἴσως νὰ τοὺς φανῇ ἀρεστόν», εἶπεν ὁ Γιώγγ.

— «Ἀρεστὸν *εἰς αὐτούς*», ὑπέλαβεν ὁ Χριστιανός· «λοιπὸν ἐσὺ θὰ μὲ ἀκολουθήσῃς ;»

— «Ναί,» ἀπεκρίθη ὁ ὑπαξιωματικός, ἀφελῶς. «Θὰ σᾶς ἀκολουθήσω, κύριε Χριστιανέ, μέχρι τέλους. Κατὰ πόσον εἶμαι ἔνοχος, εἶναι ζήτημα, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν σκοτίζομαι κατὰ τὸ παρόν. Ἂν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις μὲ συλλάβῃ, ἡ τύχη μου εἶναι βεβαία. Εἶμαι εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μὲ σᾶς, κύριε Χριστιανέ, καὶ ἔχω κατὰ νοῦν νὰ μείνω κοντά σας».

Ὁ Χριστιανὸς ἥρπασε τὴν χεῖρα τοῦ νέου καὶ τὴν ἔσφιγξεν.

— «Εὐχαριστῶ, Ἐδουάρδε, εὐχαριστῶ! Ὕπαγε τώρα καὶ ἐπιστάτησε εἰς τὴν ἑτοιμασίαν τῆς ἀγκύρας πρὸς ἀγκυροβόλησιν».

Καὶ τοῦτο εἰπὼν κατέβη ταχέως εἰς τὸν κοιτῶνά του, ἐν ᾧ ὁ ὑπαξιωματικὸς ὑπῆγεν εἰς τὴν πρώραν διὰ νὰ δώσῃ τὰς δεούσας διαταγάς.

Ὅταν ἡ ἐν λόγῳ πρότασις ἐγένετο τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, μετὰ τὴν εἰς τὴν νῆσον ἀποβίβασιν, ἐγένετο ἀμέσως ἀποδεκτή. Οἱ Πέτρος Χέϋβουδ, Στούαρτ, Μόρρισον καὶ ἄλλοι, ὅσοι δὲν ἔλαβον μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν στάσιν, ἤλπιζον ὅτι ἂν μείνουν εἰς Ὀταχείτην, θὰ δυνηθοῦν γρήγορα ἢ ἀργὰ νὰ εὕρουν περίστασιν νὰ παραδοθοῦν ἑκουσίως εἰς τὴν κυβέρνησιν. Ἄλλοι πάλιν ἐκ τῶν ναυτῶν ἀπεφάσισαν νὰ μείνουν διότι εἶχον βαρυνθῆ τὰ ταξείδια καὶ τὰς περιπετείας καὶ ἤθελον νὰ στήσουν εἰς ἕνα ἥσυχον μέρος τὴν κατοικίαν των μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν φίλων των.

Ὑπὸ δὲ τοῦ Χριστιανοῦ καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσοι ἐπροτίμησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, ἐγένοντο ἑτοιμασίαι πρὸς ταχεῖαν ἀναχώρησιν. Τὰ ἐν τῷ πλοίῳ πράγματα ἐξεφορτώθησαν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ ἐμοιράσθησαν ἀκριβοδικαίως· ἔπειτα τὸ πλοῖον

ἡτοιμάσθη διὰ τὸ νέον του ταξείδιον.. Οἱ ἀποφασίσαντες νὰ ἀναχωρήσουν μὲ τὸ πλοῖον ἦσαν οἱ ἑξῆς:

Φλέτσερ Χριστιανός, πρῴην ἀνθυποπλοίαρχος —ἐτῶν 24.
Ἐδουάρδος Γιώγγ, ὑπαξιωματικὸς—ἐτῶν 22.
Ἰωάννης Ἄδαμς, ναύτης—ἐτῶν 22.
Οὐΐλλιαμ Μὰκ-Κόϋ, ναύτης—ἐτῶν 25.
Ματθαῖος Κουΐνταλ, ναύτης—ἐτῶν 21.
Ἰωάννης Οὐΐλλιαμς, ναύτης ἐτῶν 25.
Ἰσαὰκ Μαρτῖνος, ναύτης—ἐτῶν 30.
Ἰωάννης Μίλλς, βοηθὸς ἀρχιπυροβολητὴς—ἐτῶν 40.
Οὐΐλλιαμ Βράουν, βοηθὸς βοτανικὸς—ἐτῶν 27.

Πάντες οὗτοι ἐνυμφεύθησαν ἐγχωρίους γυναῖκας ἐκ Ταχίτης, αἵτινες ἐδέχθησαν νὰ λησμονήσουν πατρίδα καὶ συγγενεῖς καὶ νὰ ἀκολουθήσουν τὰς τύχας τῶν λευκῶν αὐτῶν συζύγων. Ὑπῆρχον ὡσαύτως ἓξ ἰθαγενεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀπειράσισαν νὰ τοὺς συνοδεύσουν.

Οὗτοι ὠνομάζοντο Ταλαλού, Ὀχού, Τιμόα, Νεχάου, Τεταχείτη καὶ Μεναλή. Τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἔγγαμοι, καὶ μία ἐκ τῶν γυναικῶν εἶχε κοράσιον νήπιον ἐκ τοῦ προτέρου αὐτῆς συζύγου. Οἱ Εὐρωπαῖοι ναῦται ὠνόμασαν τὸ κοριτσάκι Σάλλυ· ἦτο δὲ στρογγυλοπρόσωπον, μελαψόν, καὶ εὔθυμον, μόλις δυνάμενον νὰ περιπατῇ ὅταν παρελήφθη ἐπὶ τοῦ πλοίου διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἕνα βίον πλήρη περιπετειῶν. Τοιουτοτρόπως ἡ ὅλη συντροφία ἀπετελεῖτο ἀπὸ εἰκοσιοκτὼ πρόσωπα, δηλ. ἐννέα στασιαστάς, ἓξ ἰθαγενεῖς ἄνδρας, δώδεκα ἐν συνόλῳ ἰθαγενεῖς γυναῖκες καὶ τὸ μικρὸν μελαψὸν κοριτσάκι.

Ἦτο ὡραία πρωΐα τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1790 ὅτε ὁ Φλέτσερ Χριστιανὸς καὶ οἱ ὀπαδοί του ἀπεχαιρέτησαν τὴν Ταχίτην. Ἐπί τινα καιρὸν ἡ αὔρα ἦτο πολὺ ἐλαφρά, καὶ τὸ πλοῖον παρέπλεε τὴν νῆσον πολὺ βραδέως ὡς ἐὰν δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀποχωρισθῇ· πρὸς δὲ τὸ ἑσπέρας ὁ Χριστιανὸς διέταξε καὶ κατεβιβάσθη μία λέμβος καὶ δι' αὐτῆς ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἀκτὴν μόνος του, παρὰ τὴν οἰκίαν ἀρχηγοῦ τινος, ὅπου ἐγνώριζεν ὅτι εἶχον ἐγκατασταθῆ οἱ σύντροφοι Χέϋβουδ καὶ Στούαρτ. Ἐκεῖ ἔμεινεν ὀλίγην ὥραν συνομιλῶν μὲ αὐτούς.

— «Δὲν ἠμποροῦσα νὰ φύγω», εἶπεν ἐπὶ τέλους, «χωρὶς νὰ ἐλαφρώσω τὴν συνείδησίν μου δι' ὅσα σᾶς εἶπα ἤδη περὶ τῆς στάσεως· διότι εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ στείλουν διὰ νά σᾶς παραλάβουν εἰς Ἀγγλίαν, εὐθὺς ὡς ἡ εἴδησις τοῦ θλιβεροῦ τούτου κινήματος φθάσῃ ἐκεῖ. Σᾶς συμβουλεύω λοιπὸν νὰ ἐπιβιβασθῆτε τοῦ πρώτου πλοίου, τὸ ὁποῖον θὰ περάσῃ ἀπ' ἐδῶ, καὶ νὰ παραδοθῆτε εἰς τὸν κυβερνήτην».

— «Αὐτὸ ἀκριβῶς σκεπτόμεθα νὰ πράξωμεν», εἶπεν ὁ Χέϋβουδ.

— «Τότε ἔχει καλῶς,» ὑπέλαβεν ὁ Χριστιανός· «καὶ οἱ δύο εἶσθε ἀθῷοι· δὲν ἠμποροῦν νὰ σᾶς κάμουν τίποτε, διότι σεῖς οὐδὲν μέρος ἐλάβετε εἰς τὴν στάσιν. Ὅσον δι' ἐμέ, ἡ μοῖρά μου εἶναι ὡρισμένη. Ἀπέρχομαι νὰ εὕρω καμμίαν μα-

κρυνὴν καὶ ἀκατοίκητον νῆσον, ὅπου ἐλπίζω νὰ ζήσω τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου χωρὶς νὰ ἴδω πρόσωπον Εὐρωπαίου, ἐκτὸς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι μὲ συνοδεύουν. Εἶναι λυπηρὸν πρᾶγμα, παιδιά, νὰ χάσῃ κανεὶς πατρίδα καὶ συγγενεῖς **διὰ παντὸς** διὰ μίαν πρᾶξιν μιᾶς μαύρης ὥρας. Τώρα λοιπὸν ἐνθυμοῦ, Χέϋβουδ, τί σοῦ εἶπα νὰ εἴπῃς εἰς τοὺς φίλους μου· ὁ Θεὸς ἐξεύρει ὅτι δὲν λέγω τὸν ἑαυτόν μου ἀθῷον· εἶμαι ὁ μόνος ὑπεύθυνος διὰ τὴν στάσιν· καὶ θεωρῶ ἀνευθύνους ὅλους καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ὀπαδούς μου, ἀκόμη καὶ τῆς κατηγορίας ὅτι μὲ παρεκίνησαν εἰς τοῦτο· ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουν μερικοὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, οἱ ὁποῖοι μὲ ἀγαποῦν, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐκθέσητε πρὸς αὐτοὺς τὰς περιστάσεις, περὶ τῶν ὁποίων σᾶς ἔχω εἰπεῖ. Αἱ περιστάσεις αὗται ἴσως ἐλαφρύνουν, ἐὰν δὲν δικαιώνουν, τὸ ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον διέπραξα. Σᾶς βεβαιῶ εἰλικρινῶς, ὅτι μέχρι σχεδὸν τῆς τελευταίας ὥρας οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἶχον παρὰ νὰ δραπετεύσω μόνος μου ἀπὸ τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἡ ἀδικία καὶ ὁ κτηνώδης τρόπος τοῦ Βλάη εἶχον καταστήσει κόλασιν δι' ἐμέ. Ὅταν μὲ ἐκάλεσας, Στούαρτ, διὰ νὰ ἀναλάβω τὴν φυλακήν, ὁ ἐγκέφαλός ἐφαίνετο ὡς καιόμενος, καὶ μόνον ὅταν εὗρον καὶ τοὺς δύο ὑπαξιωματικοὺς κοιμωμένους ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἀγρυπνοῦν, μόνον τότε ἐξαίφνης μοῦ ἦλθεν ἡ ἰδέα καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ καταλάβω τὸ πλοῖον. Τώρα, »προσέθηκεν ἐν τέλει ὁ Χριστιανός, λαμβάνων τὰς χεῖρας ἀμφοτέρων τῶν νέων, «πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω ὑγείαν. Σᾶς ἐπροξένησα βαρεῖαν ἀδικίαν. Ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ ἐμὲ καὶ νὰ εὐλογήσῃ ἐσᾶς. Χαῖρε, Πέτρε! Χαῖρε, Στούαρτ! Χαίρετε!»

Ἐστράφη ἀποτόμως, εἰσῆλθεν εἰς τὴν λέμβον καὶ οἱ ναῦταί του ἐκωπηλάτησαν πρὸς τὸ πλοῖον.

Οἱ δύο νέοι ὑπαξιωματικοὶ ἐστάθησαν ἐπὶ τῆς παραλίας μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, βλέποντες τὴν λέμβον ποῦ ἀπεμακρύνετο, ἕως οὗ αὕτη ἔφθασεν εἰς τὸ πλοῖον. Τότε δὲ εἶδον τὸ πλοῖον νὰ στρέφεται πρὸς βορρᾶν. Καὶ πρὶν ἡ καθ' ὁλοκληρίαν νυκτώσῃ, εἶχε γείνει ἄφαντον μακρὰν εἰς τὸν ὁρίζοντα.

Τοιουτοτρόπως ὁ Φλέτσερ Χριστιανὸς καὶ οἱ σύντροφοί του ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τίποτε δὲν ἠκούσθη περὶ αὐτῶν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη.

Ἀλλὰ ἡμεῖς, ἀναγνῶστα, θὰ παρακολουθήσωμεν κατὰ πόδας τοὺς στασιαστὰς τούτους. Πρῶτον ὅμως ἂς σημειώσωμεν διὰ βραχέων τί ἀπέγειναν οἱ σύντροφοι αὐτῶν, ὅσοι ἔμειναν εἰς τὴν Ταχίτην.

Οὗτοι, δεκαὲξ τὸν ἀριθμὸν, διενεμήθησαν ταχέως εἰς τὰς οἰκίας τῶν πολλῶν φίλων των, καὶ προσεπάθησαν νὰ ζήσουν πλησίον των ὡσὰν νὰ ἦσαν εἰς τὸ σπίτι των. Μερικοὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν δὲν ἦσαν διατεθειμένοι νὰ μείνουν ἐκεῖ διὰ παντός· μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ὁ Μόρρισον, ὁ βοηθὸς τοῦ κελευστοῦ, ἄνθρωπος ἀνωτέρας διανοητικῆς ἱκανότητος καὶ ἐνεργείας, ὁ ὁποῖος ἐκράτησεν ἀξιόλογον ἡμερολόγιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐσημείωνε τὰ γινόμενα (*). Οὗτος μετὰ τοῦ ὁπλοφύλακος, τοῦ βοηθοῦ

(*) Μέρος τοῦ ἡμερολογίου τούτου εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐξαίρετον βιβλίον τῆς Λαίδυ Βέλτσερ «*Οἱ στασιασταὶ τῆς Βάουντυ*».

του ξυλουργοῦ καὶ ἄλλων ἤρχισε νὰ ἐργάζηται πρὸς κατασκευὴν μικροῦ πλοίου, μὲ τὸ ὁποῖον ἐσκόπευον νὰ πλεύσουν εἰς Βαταβίαν, καὶ ἐκεῖθεν ἤλπιζον νὰ ἐπιτύχουν κανὲν πλοῖον δι' Ἀγγλίαν. Οἱ ἐντόπιοι τῆς Ταχίτης κατ' ἀρχὰς ἠναντιώθησαν εἰς τοῦτο· ἀλλὰ ἀφ' οὗ τοὺς ἐβεβαίωσαν ὅτι τὸ πλοῖον κατεσκευάζετο μόνον διὰ μικρὰ ταξείδια γύρω τῆς νήσου, ἔπαυσαν ἐναντιούμενοι καὶ μετὰ θαυμασμοῦ ἔβλεπον τὸ ἔργον τῆς ναυπηγήσεως, τὸ ὁποῖον ἐπιμελῶς ἐξηκολούθει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Οἱ Ἄγγλοι, ἐν ᾧ τὸ ἔργον των προώδευεν, εἶδον μίαν περίεργον λιτανείαν, ἥτις ἐσυνειθίζετο νὰ τελῆται κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ διαμερίσματος ἐκείνου καὶ πολλοῦ πλήθους τῶν ἐντοπίων καὶ δεικνύει πόσον ἰσχυρῶς ὁ διάσημος ἐξερευνητὴς πλοίαρχος Κοὺκ εἶχε κερδήση τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ τῆς Ταχίτης. Μία εἰκὼν τοῦ Κούκ, ἡ ὁποία εἶχε προσφερθῆ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἐμπορικοῦ τινος πλοίου εἰς τοὺς νησιώτας, ἐξήχθη μετὰ πολλῆς πομπῆς καὶ ὑψώθη πρὸ τοῦ λαοῦ, οἱ ὁποῖοι πάντες μετὰ τῆς βασιλίσσης αὐτῶν Ἐδδέας ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν αὐτήν. Θρησκευτικὸς χορὸς ἐπηκολούθησε πρὸς τιμὴν τῆς εἰκόνος, καὶ μακρὸς λόγος ἐξεφωνήθη ὑπὸ τῶν πρώτων ἀρχηγῶν, μεθ' ὃ ἡ εἰκὼν ἐπεστράφη καὶ ἀπετέθη πάλιν εἰς χεῖρας ἑνὸς γέροντος, ὁ ὁποῖος ἦτο ὡρισμένος ὡς φύλαξ αὐτῆς.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ μετὰ ζήλου οἱ εἰρημένοι λευκοὶ εἰργάζοντο, κατασκευάζοντες τὸ μικρόν των πλοῖον, καὶ μεθ' ἴσου ἂν οὐχὶ θερμοτέρου ζήλου οἱ ἐντόπιοι ἤρχοντο ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς νήσου, διὰ νὰ ἴδουν τὸ ἔργον προχωροῦν, φέροντες συγχρόνως τροφὰς εἰς τοὺς λευκοὺς ὡς πληρωμὴν διότι τοῖς ἐπιτρέπετο νὰ βλέπουν. Τὸ πλοῖον ἐπὶ τέλους κατεσκευάσθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ πολλοὺς μῆνας κόπου καὶ μόχθου· ἀλλὰ τὰ κατάρτια καὶ τὰ πανιὰ εὑρέθησαν τόσον ὀλίγον στερεά, ὥστε ὁ σκοπός των νὰ πλεύσουν εἰς Βαταβίαν κατ' ἀνάγκην ἐγκατελείφθη.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο δύο ἐκ τῶν στασιαστῶν, ὀνόματι Θόμψων καὶ Τσώρτσιλλ, εὗρον ἄθλιον τέλος. Ὁ Θόμψων εἶχε προσβάλει ἓν πρόσωπον τῆς οἰκογενείας, παρὰ τῇ ὁποίᾳ διέμενε, καὶ διὰ τοῦτο ἐκτυπήθη· ἀφῆκε λοιπὸν τὴν οἰκίαν μὲ μεγάλον θυμὸν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ μέρος τῆς νήσου, ὅπου τὸ πλοῖον ἐναυπηγεῖτο. Μίαν δὲ ἡμέραν λέμβος τις ἐντοπία, ἐρχομένη ἀπὸ μακρυνὸν τμῆμα τῆς νήσου, προσήγγισεν ἐκεῖ, καὶ ὁ ἰδιοκτήτης ἐξῆλθεν εἰς τὴν ξηρὰν μὲ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του, φέρων τὸ μικρότερον εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ὁ Θόμψων μὲ ὀργὴν τὸν διέταξε νὰ φύγῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγήν, ἔλαβεν ἐκεῖνος τὴν καραβίναν του καὶ διὰ τῆς αὐτῆς σφαίρας ἐφόνευσε πατέρα καὶ τέκνον. Διὰ τὸν φόνον τοῦτον οἱ σύντροφοί του τὸν ἀπηχθάνοντο καὶ τὸν ἀπέφευγον, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς ἄλλο μέρος τῆς νήσου συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ὁμοίου του Τσώρτσιλλ. Οἱ δύο οὗτοι κατῴκησαν μὲ κάποιον ἀρχηγόν, ὁ ὁποῖος μετ' ὀλίγον ἀπέθανε, μὴ ἀφήσας τέκνα νὰ τὸν κληρονομήσουν· ὥστε ὁ Τσώρτσιλλ κατὰ τὸ ἔθιμον ἐκληρονόμησε τῆς νήσου τὰ ὑπάρχοντά του καὶ

τὸν διεδέχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχηγοῦ. Δὲν ἀπήλαυσεν ὅμως τὰς τιμὰς τῆς νέας αὐτοῦ θέσεως ἐπὶ πολύ, διότι ὁ Θόμψων εἴτε ἐκ φθόνου εἴτε δι' ἄλλους λόγους ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Ἡ πρᾶξις αὕτη τοσοῦτον παρώργισε τοὺς ἐγχωρίους, ὥστε ἐξηγέρθησαν καὶ τὸν ἐλιθοβόλησαν.

Ἐν ᾧ ταῦτα συνέβαινον ἐν Ταχίτῃ, ἄγγελος ἐκδικήσεως ἔσπευδε πρὸς τὴν νῆσον. Κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 23ης Μαρτίου 1791, ἀκριβῶς δεκαὲξ μῆνας ἀφ' ὅτου οἱ στασιασταὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν νῆσον, τὸ Ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον «Πανδώρα» ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Ἔδουαρδς, εἰσήρχετο εἰς τὸν λιμένα Ματαβάϊ. Πρὶν ἢ ἀγκυροβολήσῃ ὁ ἀρχιπυροβολητὴς Κόλεμαν ἐκολύμβησε πρὸς αὐτήν, καὶ ἀμέσως κατόπιν ὁ Πέτρος Χέϋβουδ καὶ Στούαρτ ἠκολούθησαν καὶ παρέδωκαν ἑαυτούς. Οὗτοι καὶ πάντες οἱ στασιάσαντες ἀμέσως ἀλυσσοδέθησαν καὶ ἐρρίφθησαν εἰς φυλακήν, ἡ ὁποία εἶχεν ἐπίτηδες ἑτοιμασθῆ εἰς τὸ μέσον τοῦ καταστρώματος καὶ ὠνομάσθη «τὸ κουτὶ τῆς «Πανδώρας». Ἐκεῖ ἔμειναν ἕωσοῦ μεταφερθῶσιν εἰς Ἀγγλίαν.

Δὲν μας ἐπιτρέπει ὁ χῶρος ἡμῶν νὰ παρακολουθήσωμεν τὰ συμβάντα τοῦ πλήρους περιπετειῶν καὶ ἀτυχοῦς ταξειδίου τῆς «Πανδώρας», καὶ τὴν μετὰ ταῦτα δίκην τῶν στασιαστῶν. Ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ «***Πανδώρα***», ἀφ' οὗ ματαίως ἐδαπάνησε τρεῖς μῆνας ἀναζητοῦσα τὴν «Βάουντυ», ἐναυάγησεν ἐπιστρέφουσα εἰς Ἀγγλίαν, καὶ μέγα μέρος τοῦ πληρώματος μετά τινων ἐκ τῶν φυλακισμένων στασιαστῶν ἐπνίγησαν, μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ ἀτυχὴς ὑπαξιωματικὸς Στούαρτ. Οἱ λοιποὶ τοῦ πληρώματος διεσώθησαν ἐπὶ τῶν λέμβων τοῦ πλοίου καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα ἐκτελέσαντες ταξείδιον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ μῆκος τοῦ χρόνου καὶ τὸ πλῆθος τῶν περιπετειῶν ἦτο ἐφάμιλλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐκτελέσει προηγουμένως ὁ Βλάη· ὅταν ἔφθασαν εἰς Ἀγγλίαν, οἱ στασιασταὶ ἐδικάσθησαν ὑπὸ στρατοδικείου· τινὲς μὲν ἀπελύθησαν ὡς ἀθῷοι, ἕτεροι δὲ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον καὶ ἔπειτα τοῖς ἐδόθη χάρις καὶ ἐπὶ τέλους μόνον τρεῖς ἐθανατώθησαν.

Μεταξὺ ἐκείνων, ὅσοι κατεδικάσθησαν ἀλλὰ κατόπιν ἔλαβον χάριν ὡς ἀποδεδειγμένως ἀθῷοι, ἦτο ὁ Πέτρος Χέϋβουδ, τοῦ ὁποίου ἡ θαυμαστὴ ἀπολογία καὶ ἡ μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἀλληλογραφία, ἰδίᾳ ἡ μετὰ τῆς θελκτικῆς ἀδελφῆς του Νέσσυ, ἀποτελοῦν λαμπρὸν μέρος τῶν ἐγγράφων τῆς δίκης. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα πρέπει νὰ ἀντιπαρέλθωμεν καὶ νὰ συνεχίσωμεν τὸ διήγημά μας, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸν Χριστιανὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐξαφανισθέντας στασιαστάς.

(ἀκολουθεῖ) ***Ξ. Π. Μ.***

ΠΟΙΚΙΛΑ

— ***Η Λουθηρανή Εκκλησία.*** Κατά τήν «Λουθηρανήν Ἐπετηρίδα» τοῦ ἔτους 1923, ὁ μέγας οὗτος κλάδος τῆς Εὐαγγελικῆς Χριστιανωσύνης περιλαμβάνει 81,500,000 μέλη, 41,689 ποιμένας καὶ 29.373 διακονίσσας (ἐργαζομένας ὡς εὐαγγελιστρίας καὶ διδασκαλίσσας θρησκευτικάς).

Εἰς μόνας τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας οἱ Λουθηρανοὶ ἔχουν 14986 ἐκκλησίας μὲ 16 ἑκατομμύρια κοινωνὰ μέλη, καὶ 33 ἐκδοτικὰ καταστήματα, τὰ ὁποῖα ἐκδίδουν 312 περιοδικά, ἐξ ὧν 177 εἰς Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, 101 εἰς ξένας γλώσσας καὶ 34 εἰς δύο γλώσσας. Ὡσαύτως ἡ ἐν Ἀμερικῇ Λουθηρανὴ Ἐκκλησία συντηρεῖ 393 ἱεραποστόλους ἐν Κίνᾳ, Σιβηρίᾳ, Ἰαπωνίᾳ, Περσίᾳ, Ἰνδοστάνῃ, Ἀφρικῇ καὶ Πολυνησίᾳ. Διατηρεῖ δὲ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας 80 ὀρφανοτροφεῖα, 25 ἄσυλα διὰ τοὺς μὴ ἀρτίους σωματικῶς, καὶ 35 νοσοκομεῖα. Αἱ ἀγαθοεργίαι αὗται συντηροῦνται διὰ δαπάνης ἐτησίας 10,762,208 δολλαρίων, δι' ὁλόκληρον δὲ τὸ ἀγαθοεργὸν καὶ ἱεραποστολικὸν ἔργον αὐτῆς ἡ Λουθηρανὴ Ἐκκλησία τῆς Ἀμερικῆς ἐδαπάνησε πέρυσι 33,825,947 δολλάρια.

—***Ὁ τέως Καγκελάριος*** (πρωθυπουργὸς) τῆς Γερμανίας ***Μιχαέλις*** εἶναι πρόεδρος τῆς ἐν Γερμανίᾳ Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ἑνώσεως.

—***Ὁ πληθυσμὸς τῆς Παλαιστίνης***, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσημον ἔκθεσιν τοῦ Ἄγγλου Ἁρμοστοῦ, ἀνέρχεται εἰς 700.000 ψυχῶν, ἐξ ὧν 560,000 εἶναι Μουσουλμάνοι, 76,000 Ἑβραῖοι καὶ 77,080 Χριστιανοί. Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου 1920 μέχρι τέλους τοῦ 1922, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν χώραν 18.000 νέοι μετανάσται, κυρίως Ἰουδαῖοι.

—***Ἡ Ρωσσικὴ Βιβλικὴ καὶ Εὐαγγελιστικὴ Ἑταιρία*** ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς ἐτησίᾳ ἐκθέσει ἀναφέρει ὅτι μεγάλη θρησκευτικὴ ἀφύπνισις παρατηρεῖται μεταξὺ τῶν Σλαύων τῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ μεγάλη ζήτησις Ἱερῶν Γραφῶν. Ἡ Ἑταιρία αὕτη συντηρεῖ 35 ἱεροκήρυκας καὶ ζητεῖ ἐνίσχυσιν διὰ τὴν ἐκτύπωσιν Ρωσσικῶν καὶ ἄλλων Σλαΐκῶν ἐκδόσεων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Σοβιετικὴ Ρωσσία ἀπαγορεύει τὴν εἰσαγωγὴν Ρωσσικῶν Γραφῶν, ἐνῷ ὁ Ὀρθόδοξος κλῆρος ζητεῖ καὶ δὲν εὑρίσκει ἀντίτυπα τοῦ Θείου Λόγου. Ἄλλοτε ἡ Βρεττανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία, συμπράττουσα μὲ τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ρωσσίας, ἐξετύπωνε καὶ ἐκυκλοφόρει ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀντιτύπων κατ' ἔτος, ὑπὸ τὸ Τσαρικὸν καθεστώς.

—***Βατικανισμός.*** Διακεκριμένος τις Ἄγγλος ἐσχάτως ἔγραφεν εἰς μίαν ἐφημερίδα τοῦ Λονδίνου περὶ τοῦ Παπισμοῦ, ὅτι ὁ μεγαλείτερος ἐχθρὸς τῆς Χριστ. ἐλευθερίας καὶ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ εἶναι σήμερον ὁ «Βατικανισμός», ἤτοι ἡ νέα ἐπιθετικὴ δρᾶσις τοῦ Βατικανοῦ (δηλ. τοῦ Παπισμοῦ) ἀνὰ τὸν κόσμον πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ πνευματικοῦ ἐδάφους, ὅπερ ἀπώλεσεν ἀπὸ τῆς Εὐαγγελικῆς Μεταρρυθμίσεως τοῦ 16ου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν. Ἡ ζωηρὰ δρᾶσις τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθέρας σκέψεως ἐξεκέντησε τοὺς ἡγέτας τοῦ Παπισμοῦ εἰς δραστήριον ἀντίδρασιν. Δυστυχῶς ἡ Ρώμη οὐδέποτε περιωρίσθη εἰς φανερὰν καὶ νόμιμον θρησκευτικὴν προσπάθειαν διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς διδασκαλίας, ἀλλ' ἀνέκαθεν ἀγαπᾷ τὰς ὑπούλους μεθόδους καὶ ῥᾳδιουργίας, πρὸς κατάκτησιν ἐπιρροῆς. Ἐπὶ παραδείγματι, ἀπὸ πολλοῦ καταβάλλει τεραστίας προσπαθείας ὅπως διὰ πλαγίων καὶ σκοτίων πολιτικῶν μέσων ὑφαρπάσῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἀμερικῇ, ἵνα τότε διὰ τοῦ διορισμοῦ Καθολικῶν δημοδιδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν καὶ διὰ τῆς εἰσαγωγῆς διδακτικῶν βιβλίων Παπικῆς ἐμπνεύσεως διαδώσῃ τὰς Παπικὰς διδασκαλίας εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν νεολαίαν. Εὐτυχῶς αἱ προσπάθειαι αὗται ἐναυάγησαν ὡς ἐκ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν Προτεσταντικῶν καὶ ἐλευθεροφρόνων στοιχείων τῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας. Ἐν τούτοις, οἱ Καθολικοὶ δὲν ἀπελπίζονται, ἀλλ' ἐξακολουθοῦν ἀνένδοτοι τὴν συστηματικὴν των πολιτικήν.

—Μία τῶν σπουδαιοτέρων προσπαθειῶν τοῦ Παπισμοῦ, ὅπως διαδοθῇ καθ' ὅλον τὸν κόσμον, εἶναι καὶ ἡ ἵδρυσις ἑνὸς «Συνδέσμου τῆς Καθολικῆς Νεολαίας» κατ' ἀπομίμησιν τῆς Προτεσταντικῆς «Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων», ἢ τῶν «Χριστιανικῶν Συλλόγων τῶν Νέων», καὶ πρὸς καταπολέμησιν τῶν συλλόγων τούτων. Καὶ ἐνῷ οἱ σύλλογοι οὗτοι δὲν ἐπιδιώκουσι τὴν διάδοσιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν ἠθικοποίησιν τῶν νέων καὶ τὴν ἀφύπνισιν τοῦ θρησκευτικοῦ τῶν αἰσθήματος, ὁ «Σύνδεσμος τῆς Καθολικῆς Νεολαίας» μάχεται ἀναφανδὸν καὶ ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Παπισμοῦ. Καὶ εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τοῦ Συνδέσμου τούτου τῷ 1922 ἐν Ρώμῃ, ὁ Πάπας Βενέδικτος ἀπεκάλεσε τὰ μέλη καὶ τὰ τμήματα αὐτοῦ «τὴν φωτεινὴν ἐλπίδα τῆς (Ρωμαιοκαθολικῆς) Ἐκκλησίας τοῦ μέλλοντος». Ὁ Σύνδεσμος οὗτος ἀριθμεῖ ἤδη ἐν Αὐστρίᾳ 600,000 μέλη, ἐν Βελγίῳ 10,000, ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ 86,000, ἐν Γερμανίᾳ 340,000, ἐν Γαλλίᾳ 150,000, ἐν Ἰσπανίᾳ 15,000, ἐν Ὀλλανδίᾳ 25,000,. Ἔχει τμήματα ἀκόμη καὶ ἐν Κίνᾳ. Οἱ δὲ καθολικοὶ Κόπται τῆς Αἰγύπτου, ἂν καὶ ὀλιγάριθμοι εἰσέτι, ἐργάζονται δραστηρίως καὶ συστηματικῶς πρὸς διάδοσιν τοῦ Καθολικισμοῦ μεταξὺ τῶν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν τῆς χώρας ἐκείνης.